

SAK je ta prosti konec tedna izkoristil za obisk Južne Tirolske, kjer bo odslej sodeloval z najboljšim južnotirolskim klubom SSV Taufers. Predsednik SAK dr. Roland Grilc je že predložil konkretni načrt za turnir klubov evropskih narodnih skupnosti. (Več na strani 15)

Etnologinja dr. Marija Makarovič je na nalog Krščanske kulturne zveze raziskovala slovensko ljudsko nošo. Pri tem se ni omejila le na formalno in vsebinsko podobo noše, ampak je raziskovala tudi vse, kar je v zvezi z oblačilnim videzom. Več o tem lahko preberete na strani 9.

nt

naš tednik

Kdo naj zastopa narodne manjšine?

LETO XLIII. Številka 42 Cena 8,— šil. (10 din)
petek, 18. oktobra 1991

Poštnina plačana v gotovini Celovec P.b.b.
Erscheinungsort Klagenfurt/Izhaja v Celovcu
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt/Poštni urad 9020 Celovec

V Železni Kapli bodo na kongresu Deželne vlade razpravljali o možnostih in oblikah samostojnega zastopstva narodnih manjšin.

V Železni Kapli se bo naslednjo sredo, 23. 10., in četrtek, 24. 10., odvijal kongres na temo „Narodne skupnosti v Evropi“, katerega prireja dežela Koroška. Na kongresu bodo v središču razprave o različnih možnostih za samostojno zastopstvo narodnih manjšin.

Kdo naj bi zastopal slovensko narodno skupnost v Deželnem zboru? Po kateri poti naj bi volili koroški Slovenci

svoje zastopnike v Deželni zbor? To bodo vprašanja, na katera naj bi dal kongres v Železni Kapli odgovore. Na vsak način zanj vlada veliko zanimanje tudi s strani koroške politike. Deželni glavar dr. Christof Zernatto je na razgovoru v Velikovcu dejal, da ima tudi večina pravico do pogajanj z demokratično izvoljenimi zastopniki slovenske narodne skupnosti.

Sicer se deželni gla-

var trenutno bolj ogreva za virilni mandat, toda odprt je za vse druge možne oblike. Koroški Slovenci, še posebej samostojno politično gibanje, so se za svoj predlog za spremembo volilnega reda (ki naj bi omogočil tudi manjšinski stranki vstop v Deželni zbor) že jasno opredelili.

Več o kongresu in razgovoru v Velikovcu na strani 2/3.

Naš tednik, Globaški časopis in hranilno društvo „Klub 26“
vabijo na

MARTINOVANJE

ki bo 9. in 10. novembra 1991
na GORIŠKEM (Goriška Brda)

z zanimivim sporedom in ogledom znamenitosti Goriške

Prijave možne do 31. oktobra 1991
na uredništvu Našega tednika

Nad 40.000 šilingov za Slovenijo

V okviru 5. Primorskih dnevov na Koroškem je nabito polna cerkev sv. Ilja v Celovcu spremljala dobrodelni koncert „Gallusovo звоčno bogastvo“, katerega so izvajali združeni mladinski, dekliški in mešani zbori iz okolice Trsta; poslušalci so darovali nad 40.000 šilingov za od vojne oškodovane Slovence. Koncert Gallusovih motetov, prvi na Koroškem v tem obsegu, je popolnoma navdušil.

Slika: E. Herzele

PISMO IZ SLOVENIJE

Vukovarski
geto

Vsa pričakovanja, da bi se vojna v hrvaški republiki končala, so padla v vodo. Kljub temu, da bi se v Sloveniji radi dokončno posvetili svojim notranjim vprašanjem in se zazrli v prihodnost, nam grmenje topov s slavonskih polj ne pusti pokoja. Največja tragika tega tedna je usoda konvoja štiridesetih tovornjakov s hrano in zdravili, ki so krenili v Vukovar, a do tja niso prišli. Krivec je teroristična jugoarmada in njen zagrebški poveljnik general Rašeta, ki mu je kaj malo mar, da v Vukovarju čaka na pomoč dva tisoč težkih ranjencev in da so tamkaj ljudje začeli umirati od lakote. Mesto Vukovar je porušeno do tal, v plamenih, ljudje živijo v kletih ter zakloniščih. Kljub obkolitvi, podobni oni iz Varšavskega geta za časa Hitlerjeve okupacije Poljske, se hrvaški branilci ne vdajo in ne vdajo, dasiravno vojska tolče le še po ruševinah. Pomoči ni od nikoder. Tudi veliki Dante si kaj takega ni znal predstavljati v svoji Božanski komediji, ko je opisoval pokol. Armada pa se je morala umakniti iz Zadra; Dubrovniku so pustili pomorsko pot, po kateri prihaja humanitarna pomoč; črnogorski rezervisti v vrstah jugo-armade množično umirajo na tujih, hrvaških tleh, kar je pri titogorski opoziciji dvignilo val protestov in nezadovoljstva ter popolno nezaupanje v „mlado“ črnogorsko oblast.

Razmere se naglo zaostrojujejo tudi v Bosni, za katero je le samo vprašanje časa, kdaj bo zagorela v vojni. Sarajevska skupščina je z večino glasov sprejela Memorandum o neodvisnosti republike, proti čemer so ostro nastopili srbski poslanci, ki so bili preglasovani. Takoj po sprejetju tega dokumenta so bosanski Srbi izjavili, da Sarajeva ne priznavajo več za svojo legitimno prestolnico in da v Bosni ne želijo živeti kot manjšina. Na tleh te republike so že ustanovili štiri svoja avtonomna področja, podobno kot na Hrvaškem. Scenarij je na las podoben hrvaškemu in tudi jugo-armada je začela na območju Bosne koncentrirati oklepne in pehotne enote; pripravlja se na spopad s Hrvati in Muslimani. Vse kaže, da je imel dr. Stipe Mešić v našem intervjuju zelo prav, ko je zatrdil, da je končni cilj Velike Srbije pravzaprav Bosna in ne toliko Hrvaška.

Slovenija bo priznana
v dveh mesecih

Prav čuden preobrat se je zgodil v torek v Rimu, ko je italijansko prestolnico obiskal slovenski zunanji minister dr. Dimitrij Rupel. Povabil ga je Gianni de Michelis osebno. To je bil prvi meddržavniški obisk na ravni zunanjih ministrov. „Beneški trgovec“ je pokazal presenetljivo politično pragmatičnost, ko je Ruplu prostodušno priznal, da je Slovenija seveda povsem samostojna in da jo bo Italija priznala v dveh mesecih, najpozneje pa do konca leta. Vrh tega je finančni minister Dušan Šešok v Rimu pospravil v malho že prvih štirideset milijard lir blagovnih kreditov, Italija pa bo v najkrajšem času primaknila še nadaljnjih 94 milijard lir za izgradnjo t. i. osimskih cest. Na rimskem letališču in na mejnih prehodih z Italijo brez težav žigosajo slovenski potni listi, pa tudi slovenski tolar se drži neverjetno dobro, medtem ko je dinar začel v primerjavi z njim vrtoglavo izgubljati svojo vrednost ne le v Sloveniji, ampak še bolj v tujini.

Poleg razcepa na slovenski politični sceni, o čemer poročamo v posebnem sestavku, obvladuje javno življenje v naši deželi čedalje večja socialna problematika in revščina ter z njo povezana nezaposlenost. Povprečna plača v naši samostojni državi znaša neto nekaj čez 1300 šilingov mesečno in povsem razumljivo je, da se je začel jesenski čas z valom nezadržnih stavk. Tako traja že teden dni „štrajh“ zdravstvenih delavcev, katerim so se pridružili še lekarnarji. Zdravniki zahtevajo dostojne plače, odstop ministrice za zdravstvo Katje Boh in podpredsednika vlade Matija Malešiča. Zdravstveni sindikat noče popustiti, vlada tudi ne in veliko vprašanje je, kaj se bo zgodilo, ko bo zaradi stavke zdravnikov umrl prvi pacient. Socialne razmere in razcep v najpomembnejši Demosovi stranki utegnejo tako resno ogroziti položaj sedanjega vlada. Nemara se ji celo dnevi šteti... Bliža se konec oktobra; vsi v političnih opravilnicah šušljajo, da se bo ta mesec zgodilo nekaj pomembnega. Nočemo biti preroki, a utegne se zgoditi samo eno, česar pa sedaj ne bomo zapisali. Vse ob svojem času...

Tadej Bratko

NARODNOSTI NISO VEČ TABU ZA EVROPO! VSAKEMU NARODU OSNOVNE PRAVICE!

Vsakemu narodu jotreba dati osnovne pravice

Narodnosti — tabu za Evropo? Pred tem vprašanjem po mnenju Karla Smolleja, Huberta Frasnelli in deželnega glavarja dr. Christofa Zernatta Evropa ne sme več zapirati oči, marveč mora pomagati pri razvoju narodov, ki so za Evropo velika obogatitev. Zvest liniji avstrijskih socialdemokratov pa je mednarodni sekretar SPÖ dr. Schramek zastopal nasprotno mnenje, češ da pomeni novo „prebujanje“ narodov veliko nevarnost za Evropo.

Tako je dr. Schramek ob primeru Jugoslavije menil, da je „šlo Slovincem in Hrvatom pod vodstvom Srbov kar dobro“. Narodnostno prebujanje pa je povzročilo velik kaos v državi. Enako meni dr. Schramek tudi o državah na Vzhodu. Zato naj bi bile narodnosti za Evropo tabu!

Karel Smolle je označil to mnenje za popolnoma napačen začetek reševanja današnjih narodnostnih problemov. Smolle: „Desetletja so bili ti narodi zatirani; živeli pa so podtalno naprej. Danes pa so ti problemi „akutni in jih ne znamo rešiti, ker v Evropi ni primernih instrumentov“. „Noben tabu ne rešuje in ni reševal narodnostnih problemov,“ je ugotovil Hubert Frasnelli. Zato je potrebno od vsega začetka vzpostaviti pogoje, ki omogočajo razvoj vsakega posameznega naroda. Kajti narodne skupnosti se šele potem umaknejo, ko se čutijo ogrožene. Zato je potrebno tudi manjšinam dati zadostno mero pravic; potem do tega ne pride nikoli.

Enakopravnost je premalo

Kar pa se tiče manjšinskih pravic, je Frasnelli ponovil svojo že znano zahtevo, da je za manjšino enakopravnost premalo. „Manjšine potrebujejo izdatno zaščito in dodatne pravice,“ preprčuje Frasnelli. „Evropa ni isto kot EG,“ je dejal koroški deželni glavar dr. Christof Zernatto. Evropa je danes samo Evropa narodov. Zato je potrebno narodnostna vprašanja odkrito reševati in dati vsakemu narodu vse osnovne pravice. Vprašanje je le, kako priti do sodelovanja.

Minimalne pravice narodov

Kot minimalno osnovo za manjšinske pravice pa tudi splošne narodnostne pravice je Karel Smolle označil pravico do

uporabe jezika (s tem šole, kultura itd.), lasten politični instrumentarij (ki omogoča narodni skupnosti sodelovanje v splošnem političnem življenju dežele/države), ter ekonomsko avtonomijo (ki omogoča določeno mero samostojnosti).

Lastno demokratično politično zastopstvo narodne skupnosti je tudi želja koroških Slovincem. Tajnik Narodnega sveta mag. Marijan Pipp je to vprašanje označil kot osrednjo točko manjšinske zaščite. Koroški deželni glavar Zernatto se je vsebinsko priključil temu, in dejal, da ima tudi večina pravic do pogajanj z demokratično izvoljenimi zastopniki manjšine.

Kako bi to lahko na Koroškem zgledalo, naj bi bila stvar razprave. Zernatto daje prednost virilnemu mandatu, torej avtomatičnemu zastopstvu v Deželnem zboru. Mag. Pipp pa se je bolj zavzemal za spremembo volilnega zakona, ki bi omogočila narodni stranki dosego samostojnega mandata.

Južnotirolski model za Evropo

Na Južnem Tirolskem so skušali rešiti to vprašanje zgledno. Tisti zastopnik Ladincev, ki ima največ prednostnih glasov, je avtomatično v Deželnem zboru. Hubert Frasnelli je skušal model avtomije Južne Tirolske predstaviti kot model, uporaben za Evropo: „Južna Tirolska je danes regija treh enakopravnih narodov.“ V tem smislu naj bi tudi Evropa reševala svoja narodnostna vprašanja.

Evropa bo morala prispevati k razvoju Vzhoda

Odpiranje Vzhoda in prebujanje tamkajšnjih narodov pa bosta prinesla tudi ogromne probleme razviti Evropi. Že danes stojijo pred mejami desetstiči gospodarskih beguncev, še več

V okviru prireditve „Srečanje v oktobru“ so v Velikovcu razpravljali (z leve) Karel Smolle, dr. Karel Schramek, dr. Christof Zernatto in vodja razgovora Wolf in der Maur.

jih je pričakovati. Kako reševati te probleme, Evropa še danes očitno ne ve. Karel Smolle je dejal, da bo moral vsak Evropejec pri-

spevati iz svojega žepa za razvoj teh držav. Temu se je priključil tudi Frasnelli, ki zastopa mnenje, da je to vprašanje rešljivo samo

na tak način, da se vsem narodom nudijo taki politični in gospodarski pogoji, da bodo lahko ostali in živeli v svoji domovini.

Narodni svet in Slovenska skupnost
ob suverenosti Slovenije„Čimprej odpreti slovenska
konzulata v Celovcu in Trstu“

V okviru Primorskih dnevov na Koroškem je prišlo ta teden v Celovcu do tradicionalnega srečanja političnih delavcev obeh pokrajin. Predstavniki Narodnega sveta koroških Slovincem in Slovenske skupnosti iz Furlanije-Juljske krajine so svoje razgovore posvetili zlasti položaju po poteku moratorija in dokončni osamosvojitvi Slovenije. Potrdili so svojo popolno podporo rojakom v Sloveniji in demokratično izvoljenemu slovenskemu vodstvu ter ponovno naslovili zahtevo na osrednje oblasti na Dunaju in v Rimu, naj takoj priznajo neodvisno Slovenijo in z njo kar najboljše dobrososedske odnose.

Delegaciji sta se tudi zavzeli za čimprejšnje odprtje slovenskih konzulatov v Celovcu in Trstu. Ker prevzema Slovenija na podlagi načela o mednarodnopravnem nasledstvu dosedanje pristojnosti Jugo-

slavije, so udeleženci srečanja izrazili pričakovanje, da bo Republika Slovenija dosledno in odločno zahtevala spoštovanje meddržavnih obveznosti do slovenskih manjšin v Avstriji in Italiji ter da bosta Avstrija in Italija spoštovali mednarodne pristojnosti Slovenije.

Pri srečanju, ki so se ga udeležili v imenu NSKS predsednik dr. Matevž Grilc, osrednji tajnik mag. Marjan Pipp, za Slovensko skupnost pa deželni svetovalec Bojan Brezigar, deželni tajnik Ivo Jevnikar in zastopnik Kanalske doline Salvatore Venosi, so sodelovali tudi prireditelji Primorskih dnevov na Koroškem predsednik in tajnik Kršćanske kulturne zveze dr. Janko Zerzer in Nužej Tolmajer, predsednik Zveze slovenske katoliške prosvete iz Gorice dr. Damjan Paulin in predsednik Slovenske prosvete iz Trsta Marij Maver.

Zamenjava
na krmilu
dnevnika
Slovenec

Dnevnik SLOVENEK, ki izhaja v Ljubljani, ima od 9. oktobra naprej novega glavnega urednika. To je dr. Sandi Sitar, strokovnjak zgodovinskih ved in publicist ter časnikar z dolgoletnim novinarskim in uredniškim stažem ter izkušnjami. Za odgovornega urednika pa je bil imenovan Jože Mlakar, dotedanji urednik sobotne priloge, po poklicu profesor, ki ima bogate politične izkušnje.

Prejšnjega urednika Andreja Rota, ki ni izpolnil pričakovanih ustanovitelj, je nadomestila nova ekipa, kateri vsi želimo več uspeha in profesionalnih rezultatov. Krajši razgovor s Sandijem Sitarjem bomo objavili v eni od prihodnjih števil Našega tednika.

T. B.

Manjšinski kongres
v Železni Kapli

Korenite politične spremembe v deželah srednje, jugovzhodne in vzhodne Evrope so jasno pokazale, kako pomembno je urejanje manjšinskih problemov.

Avstrija razpolaga z razvejenim instrumentarijem za zaščito narodnih skupnosti na svojem ozemlju. Značilno za ta instrumentarij je danost mednarodnih in notranje-državnih pravnih določil za varstvo manjšin. Ne glede na to pa je potrebno prilagoditi pravne in dejanske pogoje za ohranitev in razvoj narodnih skupnosti njihovim trenutnim potrebam. Ta cilj je mogoče doseči le v sodelovanju med pristojnimi državnimi organi in priznanim zastopstvom narodnih skupnosti.

V središču razmišljanj in diskusij o prestrukturiranju manjšinskih organizacij koroških Slovincem je trenutno model avtonomnega zastopstva slovenske narodne skupnosti na javnopravni osnovi, ki ga je izdelal univ. prof. dr. Peter Pernthaler.

Ta model bodo predstavili in temeljito diskutirali na 2. kongresu „Narodne skupnosti“, ki ga pripravlja dežela Koroška za 23. in 24. oktober 1991.

Poleg tega bo na kongresu tekla razprava tudi o vprašanjih sodelovanja narodnih skupnosti v zakonodaji in upravi ter o modelih vključevanja članov narodnih skupnosti v politične stranke večinskega naroda.

Primerjavi z reševanjem konkretnih manjšinskih problemov v drugih demokratičnih deželah naj služijo prispevki predstavnikov nemške narodne skupnosti na Danskem in danske narodne skupnosti v Zvezni republiki Nemčiji.

V tem smislu bo 2. kongres o narodnih skupnostih, ki ga prireja dežela Koroška, dobra priložnost za izčrpno razpravljanje o konkretnih ukrepih za izgraditev varstva manjšin na splošno in zlasti o ukrepih v prid slovenske narodne skupnosti na Koroškem.

Prireditelj: Dežela Koroška
Vodstvo kongresa: Direktor Urada koroške deželne vlade dr. Ralf Unkart in dr. Pavel Apovnik

Konec zadnjega tedna so se predstavniki Enotne liste mudili na delovnem obisku pri predstavnikih SVP na Južnem Tirolskem.

Spored sobote je bil posvečen ogledu čistilnih naprav in kanalizacije na Južnem Tirolskem. Skupno s klubskimi vodji in deželnim poslanecem dr. Hubertom Frasnelliem so si člani EL ogledali čistilni napravi v Schnalstalu in Naturnsu. V Schnalstalu so predstavniki delegacijo sprejeli zelo prisrčno. Vodja projekta inž. Zipperle je izrecno poučno obrazložil sistem čistilne naprave. Podžupan Nanti Olip ni izključil, da bi bil model le-te zelo primeren tudi za Seles, kjer imajo skoraj enako število občanov in zelo podobno lego kot Schnalstal.

V nedeljo je prišlo do pogovorov z zastopniki izobraževalne sekcije SVP in mladinskih organizacij. Južni Tirolci so izrazili željo, da bi predvsem na ravni Katoliške mladine prišlo do stalnega izmenjavanja mladincev. Na politični ravni pa naj bi Mlada EL v letu 1992 začela konkretno sodelovati z mladinsko organizacijo SVP. V pogovoru je bila izražena tudi želja,

Sodelovanje med EL in SVP se vedno bolj širi

da naj bi prišlo do konkretnih projektov na ravni šol (trgovska akademija), kot je na primer izmenjava šolarjev in mednarodni šolski projekti.

Tudi kulturna ustvarjalnost naj bi dobila v teh kontaktih svoje mesto. Zato naj bi prišlo do stalnega kulturno-političnega tedna med Južnimi Tirolci in koroškimi Slovenci. Ta teden naj bi vseboval kulturno in umetniško ustvarjalnost, imel pa naj bi tudi svojo politično težo.

Južni Tirolci so že za lansko leto povabili koroške Slovence na prvi Teden koroških Slovencev na Južnem Tirolskem. Zaželeno je, da bi ta projekt dobil težo kot na primer Primorski dnevi na Koroškem. V načrtu je še sodelovanje med raznimi zbori in kmečkimi strukturami.

Predstavniki EL in SVP so to delovno zasedanje ocenili kot izredno pomembno v nadaljnjem iskanju globljih kontaktov in kvalitetnem sodelovanju na vseh področjih. Obiska so se s strani EL udeležili Bernard Sadvnik, mag. Marjan Pipp, Nanti Olip in Hanzej Dragaschnig.

Ogled čistilnih naprav bo predvsem koristil občinskim odbornikom. Delegacijo je spremljal tudi dr. Hubert Frasnelli.

Odprto pismo koroškemu deželnemu glavarju

Sehr geehrter Herr Landeshauptmann!

Ich fühle mich betrogen und bestohlen, von Ihnen und von Ihren beiden Amtskollegen. Nicht nur, daß man unsere Sprache nimmt, man nimmt auch unsere Identität.

Wir Kärntner beider Zungen leben in einem gemeinsamen Raum, haben die selbe Mentalität, sind der selben Rasse, haben die selbe Geschichte, die selbe Tradition. Ein einziger Unterschied ist aber: die Slowenen haben ihre Sprache behalten, die Deutschsprachigen haben sich über die Jahrhunderte assimiliert, besonders stark in den letzten 70 Jahren.

Es freut mich, daß die offizielle Landespolitik sich bewußt ist unserer gemeinsamen Tradition und Geschichte. Es ist aber nicht verstanden worden die Chance unserer Zeit positiv auszunützen. Anstatt daß unsere gemeinsame Tradition uns bindet, ja verbindet, ist man wieder dem alten Zeitgeist verfallen. Nein, das ist kein Provinzialismus mehr, das

ist ein alter Zeitgeist, der in Europa trotz Serbien schon überwunden zu sein scheint. Nicht nur der Nationalsozialismus so auch der Krieg zwischen den Serben und Kroaten, wie auch der Volkskonflikt zwischen den Russen und Ukrainer usw. Allen ist gemeinsam eine gemeinsame verwandte Tradition. Jeder streitet dem anderen seine Identität ab.

Daß ein Herr Dr. Haider als Nichtkärntner den Herzogstuhl mit dem Fürstenstein verwechselt ist nicht verwunderlich. Sie kennen aber unsere Kärntner Geschichte. Sie haben sicher im Original gelesen die Schrift vom Picolini, der spätere Pius II., der die Fürsternennung am Zöllfeld beschreibt im „Europa sui tempore“, wo er schreibt, daß sich die ganze Festlichkeit in der „Lingua Slavonica“ abgespielt hatte. Ihnen ist das bekannt, nicht aber dem allgemeinen Kärntner, vermutlich auch nicht dem Lehrer. In der Schule wird es im Regelfall nicht unterrichtet. Die offizielle Landesgeschichte des 20.

Jahrhunderts verschweigt es. Nur der Kundige hat die Möglichkeit sich entsprechend zu informieren. Es soll der Eindruck erweckt werden wie in den 20iger bis 40iger Jahren: „Der Kärntner spricht Deutsch“ — auch der Urahn. So steht an der Beschreibungstafel am Herzogstuhl über Römer, Karoliner und deutsche Grafen, aber die Slowenen werden verschwiegen. Für den Laien, ob einheimisch oder Tourist, ergibt sich dadurch ein total falsches verklärtes Bild. Letzten Endes bekommt man den Eindruck, daß die Kärntner Slowenen als Fremdlinge aus dem Süden zu gelten sind, im wahrsten Sinne „Fremde in der Heimat“.

Bei Ihrem Amtsantritt hatte ich die stille Hoffnung, daß Sie als Landeshauptmann der Versöhnung in die Geschichte eingehen werden. Sie hatten diesbezüglich mehrere gute Ansätze. Um aber Wahlen gewinnen zu können, müssen Sie leider im Gleichschritt marschieren „mit den ewig Gestrigen“. Auch den Sozialdemokraten geht es nicht anders (man muß sich als auch „hochrangiger Hitlerpimpf“ deklarieren).

Aber eines sage ich Ihnen. Nicht nur die nationalsozialisti-

sche Vergangenheit muß bewältigt werden. Auch das Verhältnis zu den Kärntner Slowenen in all den Jahren ab 1918. In die heutige Zeit paßt nicht mehr der Geist von Steinacher. Dieser Zeitgeist hatte versucht unsere slowenische Identität zu verdrängen und verschweigen. Statt Vergangenheitsbewältigung scheint aber wieder ein Rückfall zu sein.

Durch die Verwendung des Fürstensteins auf der slowenischen Währung sehen Sie schon Gebietsansprüche Sloweniens an Kärnten. Gehören Sie auch zu jenen, die die Kärntner Urangst schüren? Es ist nicht das erstmal. Sie unterliegen auch dem Gedanken, daß die Slowenen zweimal Österreich überfallen hätten. Sie wissen aber, daß 1918 die Monarchie in Aufteilung war und die Republik Österreich erst gebildet werden mußte und 1945 überhaupt kein Österreich existierte. Sie wissen, wie oft die jetzige slowenische Regierungsmannschaft sich deklariert hatte: keine Gebietsansprüche weder an Italien, Österreich noch Kroatien. Trotzdem schüren Sie die Urangst. Ich weiß, die Wahl steht vor

(Nadaljevanje na strani 7)

ZADNJI OBČNI ZBOR KMETIJSKE ZBORNICE PRED VOLITVAMI

Odstopil predsednik Deutschmann

Minuli ponedeljek so razrešili odbor Kmetijske zbornice, kateremu je predsedoval v zadnjih petnajstih letih Valentin Deutschmann. Skupno z njim je odstopil iz zdravstvenih razlogov tudi podpredsednik Zbornice Fritz Leitner.

Razrešitev odbora je bila po pravilih potrebna, ker bodo ta zbor na novo volili pri kmečko-zborskih volitvah, ki bodo 1. decembra tega leta.

Poleg tega je bilo na dnevnem redu glasovanje o novem internem zborničnem redu, katerega sta zbornična svetnika Skupnosti južnokoroških kmetov Janko Zwitter in dipl. inž. Štefan Domej odklonila, ker Kmetijska zbornica ni ustregla zahtevi slovenskih mandaterjev, da bi pri okrajnih pisarnah Zbornice na dvojezičnem ozemlju nastavila tudi slovensko govoreče strokovnjake, ki bi lahko svetovali kmetom v obeh deželnih jezikih.

Poslavljajoči se predsednik Kmetijske zbornice Valentin Deutschmann skupno z zborničnima svetnikoma SJK Jankom Zwitter in dipl. inž. Štefanom Domejem.

Predsednik Kmetijske zbornice ek. sv. Valentin Deutschmann je pri tem občnem zboru oddal svojo funkcijo, katero je opravljal 15 let. Kot pa je sam — očitno ganjen — dejal, je bil v službi koroških kmetov 45 let in se zato s težkim srcem poslavlja od dela v Zbornici. Zbornični svetnik SJK Janko Zwitter je ob tej priložnosti dejal, da se še dobro spominja časov, ko je bil še sam majhen fant in je prišel Deutschmann na njihovo kmetijo pred nekimi kmečkozborskimi volitvami in je tam, še samoumevno, govoril slovensko. Toda časi se spreminjajo... Kot je Deutschmann sam priznal, se je vedno z izredno vneto zavzema za podeželsko mladino, kajti ne zadostuje le govorjenje, da je mladina naša prihodnost, ampak je potrebno konkretno podpirati njeno prizadevanje in delovanje.

S ponosom je Deutschmann v svojem poslovnem govoru tudi dejal, da v času njegovega predsedništva ni prišlo do zvišanja prispevkov za Zbornico. Svojim naslednikom pa je položil na srce, da bi se Zbornica v času, ko se namerava Avstrija vključiti v Evropsko gospodarsko skupnost, intenzivno prizadevala za kmetijstvo, kajti potrebno bo ustvariti takšne pogoje, da bodo kmetje lahko preživel v svojih kmetijah tudi v okviru EGS. S tem se je strinjal tudi sedanji agrarni referent, deželni glavar Christof Zernatto, ki je obljubil, da se bo kot deželni glavar potrudil za preživetje vsakega posameznega kmeta na Koroškem. To pa ne šele

tedaj, ko bo Avstrija vstopila v EGS, ampak da bo tudi že pri oblikovanju prihodnjega proračuna predlagal Deželni vladi, da upošteva težnje kmetov in bistveno zviša podpore za varovanje narave in ohranitev podeželskih poti. Za to ne sme biti odgovoren le kmet, ampak mora vsak član družbe prispevati svoj delež, da se ohrani naravna slika.

Glede obveznega članstva kmetov v Zbornici je zbornični svetnik Josef Wiesflecker dejal, da ni to usodno za kmete, ampak da bi bila usodna obvezna razrešitev interesnega zastopstva.

Zbornični svetnik dipl. inž. Štefan Domej je v zvezi z diskusijo o vstopu Avstrije v EGS dejal, da je SJK tak vstop kot edino interesno zastopstvo kmetov od vsega začetka odklanjalo, ker kaže, da bodo prevladovali ob taki odločitvi neugodnosti za kmete. Obenem je Domej tudi opozoril, da se je Skupnost južnokoroških kmetov izrekla za uvedbo krajevnih kmečkih svetov, ker bi bili tako kmetje bolj povezani s Kmetijsko zbornico.

Zbornični svetnik Janko Zwitter pa je v svojem govoru orisal, kako si predstavlja Kmetijsko zbornico, ki bi bila privlačna tudi še v letu 2000. Sprva je Zwitter ugotovil, da bi priključitev Avstrije k EGS pomenila za kmetijstvo: pospeševala bi se večja agrarna podjetja, ki bi pospešila ekološke in socialne probleme na podeželju. V južnokoroškem prostoru bi po takem razmišljanju preostalo le 15 % vseh

današnjih kmetij. V prihodnje bo predvsem potrebno gledati, da bo podeželski prostor dobil večjo vrednost, ker bo tudi od tega odvisno, ali bo v EGS uspešna industrija, kar bo lahko izenačila le ugodna podeželska struktura. Doseči bo potrebno pozitivno razmerje med mestom in podeželskimi regijami. Kmetijstvo bo imelo torej v prihodnje naslednje naloge: proizvajati je potrebno kvalitativne kmečke proizvode, ohraniti zdrava tla in s tem tudi užito pitno vodo, „producirati“ naravo, energijo in poskrbeti za mrežo med kmetijstvom in turizmom.

Agrarna politika in Kmetijska zbornica bosta imeli pri tem pomembne naloge, kot je osnovna pomoč kmetom pri vstopu v gospodarstvo kroženja (Kreislaufwirtschaft), podpora kmetom pri novih produkcijskih panogah, predstavitev kmečkih interesov porabnikom, pomoč pri ustvarjanju novih oblik sodelovanja med kmeti in gastronomijo, ustvarjanje novih razmer med manjšino in večino ter krepitev kulturne samozavesti etničnih manjšin, nenazadnje pa je naloga Kmetijske zbornice tudi, da poskrbi, da nastavi svetovalce, ki bodo kmetom lahko stregli v obeh deželnih jezikih. Predvsem bi to veljalo za okraje Velikovec, Beljak in Celovec. Če se bo Kmetijska zbornica priznala h kulturni pokrajini, se bo morala priznati tudi k jeziku in kulturi ljudi, ki to kulturno pokrajino oblikujejo.

Heidi Stingler

Pomoč Hrvaški

Zakonca Ulf in Irena Komposch organizirata akcijo za pomoč Hrvaški. Častno pokroviteljstvo je prevzel celovski župan Leopold Guggenberger.

Zbirališče je v Celovcu, Linsengasse 5—7 (tel. 51 19 72)

Zbirajo: otroško hrano, obleko (predvsem spodnje perilo, otroške obleke, suknje), pakete s hrano in denar za morebitne transportne stroške. S preostalim denarjem bosta organizatorja še dodatno nakupila pakete s hrano.

Za denarne podpore je bil odprt poseben konto: 0701-016073 Die Kärntner, BLZ 20706.

Omeniti je še potrebno, da sta ÖBB in Hrvaške železnice obljubila, da bosta prevažali pakete brezplačno.

Srečanje pred 26. oktobrom

Tudi letos bo na predvečer 26. oktobra že tradicionalno „Srečanje na Koroškem / Begegnung in Kärnten“. S to obliko srečanja med nemško in slovensko govorečimi Korošci je pričel nekdanji državnozbornski poslanec Karel Smolle.

Letos vabita na srečanje predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Matevž Grilc in predsednik deželne Enotne liste Andrej Wakounig. Na srečanje, ki se bo pričelo 25. oktobra ob 17. uri v Modestovem domu v Celovcu, je vabljenih 600 oseb iz koroškega javnega življenja.

Razpad Slovenske demokratične zveze (SDZ)

Na sobotnem kongresu Slovenske demokratične zveze je prišlo do končnega razkola med narodnjaškim in liberalnim delom SDZ. Pravosodni minister dr. Rajko Pirnat je prešel v svojo frakcijo in udejanil Narodno demokratsko stranko, dr. Dimitrij Rupel, dotedanji šef SDZ, pa je s svojimi somišljeniki odvihral v sosednjo dvorano Cankarjevega doma, kjer so nadaljevali delo. Janez Janša je pristopil k Pirnatovim narodnjakom s pripombo, da ne prevzema nobene strankarske funkcije. Ruplu se je pridružila dobra tretjina članov prejšnje stranke in zunanji minister tako ni izgubil stolička strankarskega šefa.

Igor Bavčar je izjavil, da ustanavlja novo sredinsko stranko, ki naj bi z njim na čelu kot koordinatorjem znotraj Sveta Demosa igrala nekakšen jeziček na tehtnici.

Tadej Bratok

Št. Jakob v Rožu

Zapustila nas je Lipijeva Trezi

Za nas vse iznenada se je raznesla vest, da nas je 9. oktobra 1991 vse prezgodaj, šele v 68. letu starosti, za vedno zapustila Lipijeva Trezi — Obiltschnig iz Leš.

Rajna Trezi je svojo mladost preživela na kmetiji pri starših. Šele po njihovi smrti je šla v tužno delat v gostinstvo. Tam se je priučila poklica kuharice. Po letih dela v gostinstvu je morala predčasno iti v pokoj in opustiti ta poklic, ker je obolela na kosteh. Rajna Trezi je bila veselega značaja in se je kljub hudim bolečinam še rada nasmejala. Rajna je bila gostoljubna, dobra po srcu in je bila pripravljena pomagati, kjer je bila pomoč potrebna.

Zaradi hudih bolečin je iskala pomoč v bolnišnicah in raznih zdraviliščih, a na žalost vse brez

uspeha. Kelih, ki ga je Vsemogočni postavil pred njo, je izpila do zadnje grenke kaplje. Rajna je bila zvesta članica naše narodne skupnosti.

V soboto, 12. oktobra 1991, smo rajno Trezijo spremljali k njenemu zadnjemu počitku na pokopališču v Št. Jakobu.

Pogrebne obrede je opravil njen bratranec gospod dr. monsignor Andrej Kajžnik in v pogrebni pridigi orisal njen lik. Dragga Trezi, odpočij se v domači zemlji, kjer ni več bolečin in tegob. Sorodnikom tem potom izrekamo naše iskreno sožalje!

Mi.

Mirno in jesensko

Ob razstavi Roswithe Wulz v galeriji Rožek

na lesu) je temu prav primerna. Slike so decentne, rahle, v njih je stičnost, umirjenost, urejenost. Plesalka, tako se zdi, se ne giblje ne vrti, marveč stoji. Samo sebe odmakne umetnica v avtoportretu radovednemu opazovalčevemu očesu; vidi jo samo od zadaj, s tem pa mu je odprto seveda vse, kar mu fantazija daje. Črna žena prav močno spominja na ikono, tako strmo, pa tudi mirno in nepremično gleda v svet.

Razstava je odprta do nedelje, 27. oktobra 1991. Letos nameravajo v Rožeku prirediti še dve razstavi. -o-a-

ZADRUGA MARKET
PLIBERK

● HIŠA NAJVEČJE IZBIRE ● ● ● ● ●
● ● HIŠA NAJCENEJŠEGA NAKUPA
● ● ● HIŠA PRIJAZNE POSTREŽBE
HIŠA VREDNA VAŠEGA ZAUPANJA

Hočete živeti zdravo?

Kljub temu pa belite z umetnimi barvami! Apno je naravna in kakovostna barva, ki jo dandanes spet vedno bolj uporabljajo. Da boste živeli med zdravimi štirimi stenami, SE OBRNITE NA:
Jože Blažej, Letina 8, 9143 Šmihel, tel. (0 42 35) 25 48

ČESTITAMO

V Bilčovsu sta obhajala rojstni dan **Rupi Reichmann** in **Marija Gasser**. Pevci mešanega in moškega zbora „Bilka“ jima ob tej priložnosti iskreno čestitajo. Vse najboljše!

Osebnih praznikov obhajata tudi **Vivodova Rezi** in **Stani Podpregar**. Obema iskreno čestitamo ter želimo mnogo zdravja in osebne sreče!

Jutri bosta stopila pred poročni oltar **Kati Bučovnik** in **Kristijan Korotaj** iz Železne Kaple. Na skupni življenjski poti jima želimo mnogo sreče, zadovoljstva in medsebojnega razumevanja!

V Kotmari vasi je obhajal osebni praznik župnik **Max Mihor**. Vse najboljše, trdnega zdravja in osebnega zadovoljstva mu želijo farani! Čestitkam se pridružuje tudi uredništvo Našega tednika.

V Celovcu slavi 85. življenjski jubilej **Terezija Pauscher**. Ob tem visokem življenjskem prazniku iskreno čestitamo ter želimo mnogo zdravja, sreče in osebnega zadovoljstva!

84. rojstni dan pa je praznovala **Terezija Čebul** iz Male vasi pri Globasnici. Tudi njej iskreno čestitamo ter kličemo na mnoga zdrava in srečna leta!

V Sinči vasi je obhajala 67. rojstni dan **Ursula Weisenbacher**. Vse najboljše!

Društvo upokojencev Pliberk čestita za osebne praznike **Karlu Wutteju** in **Simonu Pauliču**. Obema slavlencema iskrene čestitke in še na mnoga zdrava in zadovoljna leta!

Na Letini pri Šmihelu je obhajal osebni praznik **Karel Jenič**. Ob tem lepem življenjskem prazniku

iskreno čestitamo ter želimo mnogo zdravja. Čestitkam se pridružuje EL Bistrica-Šmihel.

V Sinči vasi je slavila 50. jubilejni rojstni dan **Elizabeta Hribar**. Slavljenki iskreno čestitamo ter kličemo še na mnoga leta!

Rojstni dan je praznovala **Marija Mochar** iz Št. Primoža. Vse najboljše!

60-letnico življenja je slavila **Uršula Štefaner**. Slavljenki želimo mnogo srečnih, zadovoljnih in še posebej zdravih let!

V Selah na Kotu praznujeta srebrni poročni jubilej **Cilka** in **Otto Kelich**. Ob tem lepem življenjskem prazniku iskreno čestitamo ter želimo obema mnogo zdravja in medsebojnega razumevanja!

80-letnico življenja bo slavil **Franc Urban** iz Gorič. Slavlencu želimo vse najboljše!

V Spodnjih Libučah praznuje rojstni dan in god **Slavka Štropnik**. Za dvojni praznik ji želimo vse najboljše, zlasti mnogo zdravja in osebnega zadovoljstva!

Zakonsko zvestobo sta si obljubila **Miha Pack**, Krzrnarjev s Plešivca nad Kotmaro vasjo, in **Silvia Schellander** z Vrdi. Mlademu paru želimo vso srečo!

V Mežnarjevi družini na Metlovi obhajajo v oktobru kar tri okrogle rojstne dneve: bratranec **Seppi Butej ml.**, mizarjski mojster v Šmihelu pri Pliberku, obhaja 30. rojstni dan; stric **Fridl Butej**, mesar v Wolfbergu, obhaja 50. rojstni dan; „gotej“ **Josef Butej** sen. pa 60. rojstni dan. Slavlencem želimo vse najboljše, zlasti mnogo zdravja in sreče ter osebnega zadovoljstva. Na sliki z leve: stric **Fridl**, teta **Tilij**, stric **Jokey**, bratranec **Seppi**, stric **Franc** in „bota“ **Liza** (že umrla).

Nonča vas:

Boštnove mame ni več

Minulo nedeljo, 13. oktobra 1991, so po kratki bolezni v 90. letu starosti za vedno zatisnili svoje oči Boštnova mati, Marija Hudobnik iz Nonče vasi pri Pliberku.

Rodili so se leta 1902 pri Kovecu na Blatu, od koder so se leta 1934 priženili kot druga žena gospodarja Alojza Hudobnika, k pd. Boštlnu, v Nončo vas. Prva žena Marija, roj. Pittino, je kot mlada mamica umrla za posledicami težkega poroda in je skupaj z novorojenima dvojčkoma, ki sta tudi izdahnila, komaj zaživeli, dušici, našla večni počitek na minonškem pokopališču. Sinova, Štefan, ki je bil takrat star pet let, in Alojz, sta ostala brez matere. Sina Alojza, ki bi bil star komaj leto, so vzele Hudnove tete (sestre rajne matere) v Replje, kjer je doraščal. Sin Štefan pa je ostal pri hiši in našel leto po izgubi svoje mame v pokojni Mariji, roj. Kužnik, dobro in skrbno mačevo.

Sin Štefan je ob ustanovitvi lastne družine sezidal novo hišo, v kateri sta po požaru, ki je leta 1971 uničil staro poslopje, našla streho tudi

pokojna mati Marija in oče Alojz, ki je na žalost že dve leti zatem umrl. Pokojna Boštnova mati so se izkazali tudi kot babica, saj se je sinu Štefanu in njegovi ženi Micki rodilo šest otrok. Dela na kmetiji je bilo vedno dovolj, tako da so pokojna vedno radi pomagali v hiši in hlevu ter pri varstvu otrok.

Rajna Boštnova mati so radi hodili na romanja, prebirali so verske in Mohorjeve knjige, še posebej pa Mau-serjeve romane, Nedeljo in Naš tednik; bili so tudi zvesta članica Živega rožnega venca.

Vsa leta so bili Boštnova mati pri dobrem zdravju, tako da so vsi mislili, da bodo le dopolnili devetdeseto leto. Toda Bog je namenil drugače in njih dušo odpoklical k sebi. Naj jim bo zemlja lahka.

Tadeju Parteju v slovo

Pred nedavnim nas je z Dunaja dohitela pretresljiva vest, da je tik za svojim 40. rojstnim dnevom umrl za posledicami hude prometne nesreče Tadej Partelj. Rajni Tadej je bil doma v Goselni vasi, je leta 1970 maturiral na Slovenski gimnaziji in se je na Dunaju udeleževal kot varstveno-nadzorovalni svetovalec obsojencem (Bewährungshelfer). Vsi njegovi nekdanji sošolci in sošolke ga bomo ohranili v lepem spominu. Njegovim staršem, ženi, otrokom in ostalim bližnjim sorodnikom izrekamo naše iskreno sožalje.

RADIŠE

POHOD PO RADIŠAH

Čas: v nedeljo, 27. 10. 1991
Zbirališče: ob 10. uri (po maši) pred kulturnim domom na Radišah
Prireditelj: SPD „Radiše“

Sodelujejo: WELLKÜREN — glasbeno-kabaretiistična skupina iz Bavarske
MoPZ SPD „Kočna“ iz Sveč
Dr. Hans Haid — o regionalnem razvoju
Prireditelj: SPD Št. Janž

DOBER VEČER SOSED

kulturne prireditve ob avstrijskem državnem prazniku

BISTRICA V ROŽU

Čas: v petek, 25. 10. 1991, ob 20. uri
Kraj: v avli ljudske šole na Bistrici v Rožu

BOROVLJE

Čas: v petek, 25. 10. 1991, ob 19.30
Kraj: v mestni hiši v Borovljah
Nastopajo: SLOVENSKI OKTET
Dekliški zbor iz Borovelj
MoPZ SPD „Borovlje“
Stadtchor Ferlach
Prireditelj: SPD „Borovlje“

Odprto pismo koroškemu deželnemu glavarju

(Nadaljevanje s strani 3)

der Tür. Aber mit der Angst kann man kein Vertrauen aufbauen.

Glauben Sie mir, die Urangst hat ihre Wurzeln in der Nichtbewältigung der Vergangenheit. Möchte nur erinnern an die feierliche Deklaration des Kärntner Landtages 1918 zu Gunsten den Kärntner Slowenen; stattdessen Unterdrückung, Vertreibung und Terror gegen die Slowenen all die Jahre der 1. Republik mit dem Höhepunkt der NS-Zeit mit den KZ's. Die Organisatoren des Abwehrkampfes und der Volksabstimmung waren federführend während der NS-Zeit so z. B. Maier-Kaibitsch, der für die Aussiedlungen zuständig war und oben erwähnte Steinacher. Neuerliche feierliche Deklarationen des Kärntner Landtages 1945. Weitere Unterdrückung der Slowenen mit dem Resultat einer nie dagewesenen Assimilation. Zu meiner Schulzeit 1956 sprach die Bevölkerung südlich der Drau, auch Kinder überwiegend Slowenisch — heute nur mehr vereinzelt. Das sind die Wurzeln der Kärntner Urangst. Das schwere Gewissen! Die Urangst erwartet die Revanche. Die Angst unterliegt nicht mehr der Ratio. Damit kann man aber manipulieren und auch Wahlen gewinnen.

Ich bedanke mich herzlichst

bei Ihnen für Ihren imensen Einsatz für die Anerkennung Sloweniens. Ich ersuche Sie höflichst, gehen wir gemeinsam im Geist der Toleranz und Anerkennung des anderen, suchen wir das Gemeinsame, suchen wir das Verbindende. Der Fürstenstein soll den deutschen und slowenischen Kärntner verbinden, verbinden zwischen Kärnten und Slowenien bei Akzeptanz der Eigenstaatlichkeit und Pflege von gutnachbarschaftlichen Beziehungen.

Wir stehen vor der Schwelle zum vereinten Europa. Die Geschichte kann nicht mehr zurückgedreht werden. Nützen wir die Chance der Versöhnung als gleichwertige Partner und der Fürstenstuhl soll als Symbol der Freundschaft gelten. In Erwartung einer gemeinsamen Feier der Rekonstruktion der Feierlichkeiten am Zollfeld vor 1000 Jahren mit dem Fürstenstein nach dem damaligen Ritual wie auch Sprache möchte ich meine Bitte schließen

in Vas iskreno pozdravljam
dr. Matjaž Sienčnik

Der Durchschlag dieses Schreibens ergeht an Herrn Ministerpräsident Dr. Lojze Peterle und im gegebenenfall auch an die Presse.

KATOLIŠKI DOM PROSVETE **S DALITAS** KATHOLISCHES BILDUNGSHEIM

EU - SERLIJA PRIREDITEV

NOVO OBLIKOVANJE EVROPE

UGODNA PRILOŽNOST ALI NEVARNOST?

SREDA, 13. NOVEMBER 1991, 19.30 Utr

PREDAVANJE v nemškem jeziku:
„EVROPSKA DEDIŠČINA JE NJENA RAZNOLIKOST“
Kakšno mesto imajo jezikovne manjšine v novi Evropi? Južna Koroška in Južna Tirolska dobivata vedno večji pomen.

PREDAVATELJA:
dr. **PETER JANKOWITZSCH**, državni sekretar za integracijo in za sodelovanje pri pomoči deželom v razvoju
univ. prof. dr. **ANDREAS KHOL**, poslanec v državnem zboru in zunanje-politični govornik Avstrijske ljudske stranke / ÖVP
VODJA DISKUSIJE: dv. sv. prof. dr. **REGINALD VOSPERNIK**, podpredsednik Federalistične unije evropskih narodnih skupin / FUENS

SOBOTA, 23. NOVEMBER 1991, 19.30

V POGOVORU / IM GESPRÄCH:
Ministrski predsednik prof. **LOJZE PETERLE**, Republika Slovenija, in namestnik zveznega kanclerja, zvezni minister dr. **ERHARD BUSEK**, Republika Avstrija, bosta spregovorila na temo:
„EVROPA NA PRELOMNICI“
Ob primeru odnosov med Avstrijo in Slovenijo.
VODJA DISKUSIJE: **KAREL SMOLLE**, poslanik slovenske vlade na Dunaju
SIMULTANO PREVAJANJE: univ. prof. dr. **ERICH PRUNČ** in mag. **FRANC MANDELČ**

PETEK, 3. JANUAR 1992, 19.30

PODLJSKA DISKUSIJA z odličnimi zgodovinarji iz prostora Alpe-Jadran:
„POTREBUJE NOVA (SREDNJA) EVROPA TUDI NOVO ZGODOVINSKO PODOBO?“

SODELUJEJO:
univ. prof. dr. **HELMUT RUMPLER**, Celovec
univ. doc. dr. **MARINA CATTARUZZA**, Trst
univ. doc. dr. **KARL STUHLPFARRER**, Dunaj
univ. prof. dr. **DUŠAN NEČAK**, Ljubljana
VODJA DISKUSIJE: univ. doc. dr. **ANDREJ MORITSCH**, Šteben na Zilji

VSE PRIREDITVE BODO V DOMU V TINJAH!

Dobrodelni koncert — nad 40.000 šilingov za vojne žrtve v Sloveniji

Mestna cerkev sv. Ilja v Celovcu je bila v nedeljo popoldan prizorišče enkratnega dobrodelnega koncerta. V okviru 5. Primorskih dnevov na Koroškem, ki jih letno organizirajo Krščanska kulturna zveza iz Celovca, Zveza katoliške prosvete iz Gorice in Slovenska prosveta iz Trsta, so uprizorili (devet najboljših pevskih zborov iz okolice Trsta) 15 motetov iz zbirke „Opus musicum“ Jakoba Gallusa. Denarni izkupiček je namenjen vojnim žrtvam v Sloveniji.

Koncert „Gallusovo zvočno bogastvo“ je izjemna pobuda tržaških zborov in zborovodij. Program, ki priča o fantaziji in iznajdljivosti pri ustvarjanju posebnih zvočnih barv, ki zahteva od točke do točke drugače zasedbo z naraščajočim številom pevskih linij v vedno novih kombinacijah med samimi zbori in med visokimi in nizkimi glasovi. Ta program je mogoče izvajati le, če je na razpolago veliko število pevcev in različnih zborov. Nad 150, pretežno mladih, pevcev iz okolice Trsta je bilo potrebno za izvajanje programa. Prepričljiva je bila disciplina in precizija, ne le na pevske kore, temveč tudi v stranskih in na glavnem oltarju stoječih mladih pevcev. Velika pohvala tudi sedmim pevovodjem, ki so tudi prispevali svoje k navdušujočemu koncertu, predvsem pa organizatorju in koordinatorju Janku Banu.

Zahvala tudi Tamari Stanese in dr. Janku Zerzerju, ki sta program povezovala v slovenskem in nemškem jeziku.

V imenu pokroviteljev je v treh jezikih (slovenskem, nemškem in italijanskem) spregovoril krški škof dr. Egon Kapellari. Med drugim je v pozdravnem govoru hudo obsodil vojaško nasilje v Sloveniji in na Hrvaškem ter dejal, da je ta vojna namota za celo Evropo...

Predstavniki soorganizatorja 5. Primorskih dnevov na Koroškem tajnik Krščanske kulturne zveze Nužej Tolmajer, je bil z dobrodelnim koncer-

Izrazito izvajanje Gallusovih motetov

tom povsem zadovoljen. Dejal je: „Dobrodelni koncert „Gallusovega zvočnega bogastva“ je bila „krona“ vseh prireditev, kar so nam jih Primorci sploh kdaj ponudili. Tudi z obiskom poslušalcev sem bil zadovoljen; žal pa se je udeležilo tega zahtevnega koncerta le skromno število naših pevcev in pevcev (tudi mladih pevovodij). Mislim, da bi se ga morali udeležiti že iz solidarnosti do primorskih pevcev; prav tako bi morala radovednost privabiti vse naše mlade perspektivne pevovodje, da bi prisluhnili načinu izvajanja Gallusovega zvočnega bogastva... Proti pričakovanju visok je bil tudi denarni izkupiček dobrodelnega koncerta (nad 40.000 šilingov), katerega bomo izročili ljubljanskemu nadškofu dr.

Alojziju Šuštarju, ki bo denarno vsoto razdelil hudo prizadetim ob vojni agresiji na Slovenijo!“

Krasna akustika v cerkvi sv. Ilja je tudi pevce izredno zadovoljila, kajti soglasno so izjavili, da je bil to doslej njihov najboljši koncert Gallusovih motetov. To je potrdila tudi publika (cerkev je bila nabito polna, tudi veliko nemško govorečih Korošcev je bilo prisotnih), ki se je z dolgotrajnim ploskanjem zahvalila čudovitemu in zahtevnemu koncertu mladih tržaških pevcev. Pevci pa so skupaj pred glavnim oltarjem, z dodatnim Gallusovim motetom v zahvalo poslušalcem zaključili koncert, ki ni pričal le o izjemni ustvarjalnosti Slovenca Gallusa, temveč tudi o kvalitetnem izvajanju tržaških pevcev in pevcev.

Cela vrsta častnih gostov se je udeležila dobrodelnega koncerta: (z leve) krški škof dr. Egon Kapellari, zastopnik ljubljanskega nadškofa dr. Šuštarja prelat dr. Ivan Merlak, žena jugoslovanskega generalnega konzula v Celovcu gospa Majcen, minister za Slovence po svetu dr. Janez Dular, zastopnica deželne glavarja dr. Christofa Zernatta Edeltraud Gatterer in dr. Borut Sommeregger. Prisotna sta bila tudi predsednik NSKS dr. Matevž Grlic in predsednik SPZ dr. Avguštin Brumnik.

Sliki: E. Herzele

Noša imo priča o slovenski kulturi

Marija Mahvič in Jana Dolenc raziskujeta slovensko ljudsko nošo

Na pobudo tajnika Krščanske zveze Nužej Tolmajerja je etnologinja dr. Marija Makarovič leta 1989 raziskovati ziljsko nošo. Po dvoletnem intenzivnem delu na podeželju in v arhivih je Makarovičeva zaključila inje in KKZ je izdala knjigo

Dr. Marija Makarovič je delalanske kulturne zveze lotila v Ljubljani v Slovenskem etnografskem muzeju kot samostojno podjuno. Načrtujejo pa tudi raziskovalka; na Koroško prihajit v Tinjah, kjer naj bi staže od svojih študentskih let dalje ljudje pripovedovali življenjsvojo diplomsko nalogo je napredno iz tega kraja. Kot sala o ljudskem pripovedništvu in tajnik Krščanske kulturne ljudski medicini v Podjuni. Leta Nužej Tolmajer, je pri tem 1984 je raziskovala življenje razveseljivo in pozitivno, da Selah. Nato pa se je na predloženem potom osrednja kulturna organizacija neposreden stik z ljudmi na podeželju, ljudje večinoma tudi poljajo in cenijo.

Pražnja obleka stareje ženske, Melviče, okrog 1934

ovenci na Zilji imajo razumen strah, ki je popolnoma neutemeljen

Makarovičeva pri raziskovanju ni bilo pomembno le strokovno, ampak se je z vso dušo vključila tudi v položaj slovenske ženske na skoraj že docela nemškem področju Zilje. Z njim razočaranjem je morala iti na znanje, da med slovenskimi Ziljani večinoma prevladuje nerazumen strah, ki pa je njenemu mnenju popolnoma neutemeljen. Niso bile le izjeme, ampak raziskovalka spoznavala, da go ljudje na Zilji med stenami domače hiše še govori slovensko, da pa ta govorica skoraj popolnoma utihne na cesti. Kljub temu pa je Makarovičeva poudarila, da je tudi na tem ozemlju spoznala kristalno čiste slovenske družine, ki se samozavestno istovetijo s slovenstvom. Glede nerazumnega strahu pa je mnenja, da je le-tega morda skorajda rešena, saj je mnogo bolj samozavestna starejša generacija. V pogovoru z našim tednikom je Makarovičeva dejala, da se je ob znanju, v kakšnem strahu tu so Slovenci, mnogokrat spet vračala v Slovenijo, kjer je še vladal socialistični režim. Kljub temu, da v tem že skoraj docela ponemčenem področju izginja slovenski jezik, pa je kultura, katero ponemčeni Slovenci gojijo naprej in je osnove raziskovalka pridobila za-

o slovenski ljudski noši na Zilji. Makarovičeva se pri raziskovanju ljudske noše ni omejila le na formalno in vsebinsko podobo obleke, ampak je raziskala tudi vse, kar je v zvezi z oblačilnim videzom, se pravi življenjske navade in funkcionalnost noše.

upanje številnih ljudi, ki so ji izpovedali vse svoje življenjske in narodnostne probleme, katerih sicer ne morejo zaupati nobenemu človeku. Starejši ljudje so pogostokrat v stiski, da jim ni uspelo vzgojiti svojih otrok v slovenskem duhu in zaradi tega strašno trpijo. Kot pravi Makarovičeva, je to tiho nasilje, ki ga sprožajo večinoma ponemčeni Slovenci, hujše kot vojna, ker se ga ljudje ne morejo ubraniti.

„Najbolj boleče je spoznanje, da so Slovencem ponemčeni Slovenci najhujši sovražniki“

Našo raziskovalka je zelo prizadelo, ko je spoznala starejšo žensko, s katero se je na njenem domu pogovarjala v lepem narečju, ko pa jo je srečala drugi dan na cesti, je njen glas utihnil. V zaupnem klepetu je dejala, da se ne upa govoriti slovensko, ker ji je zet zagrozil, da jo bo sicer poslal po Dravi. Makarovičeva pa je na drugi strani od številnih mladih ljudi slišala tudi jok, da jih stariši niso naučili slovensko. In ob takih dejstvih verjetno noben raziskovalec ne more ostati neprizadet, če svoje delo opravlja ne le z razumom, ampak tudi z dušo. Prav škoda je, da na Zilji domačini ne znajo ceniti svojega čudovitega slovenskega narečja in nimajo občutka, da je tudi ta govorica nekaj vredna. Vzrok temu pa je, kot rečeno, umetno ustvarjen, nerazumen strah in manjkajoča sa-

mozavest tamkajšnjih Slovencev. Najbolj boleče pa je spoznanje, da je Slovencem najhujši sovražnik ponemčen Slovenec. Čeravno so Ziljani večinoma zavrgli slovenski jezik, ponemčeni Slovenci nosijo slovensko no-

Noša priča z nemo govorico, katero zna tolmačiti vsak strokovnjak

šo tudi danes in jo gojijo naprej. Tako bi lahko rekli, da je v noši nema govorica, katero zna tolmačiti vsak strokovnjak.

Popolnoma drugačen pa je ta položaj v Rožu, kjer Makarovičeva trenutno raziskuje slovensko ljudsko nošo in prav tako tudi vse, kar je v zvezi s tem oblačilom. Noša je imela že nekdanjo svojo funkcijo ob raznih življenjskih dogodkih in je bila izraz premoženjskega statusa posameznika.

Noša je imela posebno funkcijo tudi kot plačilo

Sploh je imela obleka še v začetku tega stoletja velik pomen kot plačilo. Tako so na primer otroci služili na kmetijah in so za to dobili konec leta kakšno obleko. Prav tako so bili hlapci in dekleta pogostokrat plačani, sicer mimo uradnih predpisov, le z obleko ali pa so dobili čevlje. Posebno funkcijo je imela obleka tudi pri ženitovanju. Deloma se je navada, da nevesta kupi ženinu

Akademska slikarka Jana Dolenc in etnologinja dr. Marija Makarovič pri raziskovanju ziljske noše.

srajco, ženin pa nevesti čevlje, ohranila še do danes. Obleka pa je bila zelo pomembna tudi kot zapuščina. Iz mnogih listin je v arhivih še danes močno prebrati take zapuščine; včasih je imela vsaka obleka svojega dediča. Makarovičeva meni, da je prav žalostno, da gre danes vsa obleka h Caritas in jo tako ljudje zavržejo. Obleka pa se je v zgodovini pojavljala tudi pri verovnanjih. Tako si šivilje za svojo poroko niso smele same sešiti obleke, ker bi to prineslo nesrečo.

V prvi polovici prejšnjega stoletja so kmetje pridelovali doma lan in platno, iz katerega so izdelovali oblačila. Lan in platno pa se je tudi še potem uporabljalo zlasti za pražnjo obleko, kar pa je bilo seveda odvisno tudi od premoženjskega statusa. Ko pa se je začelo izdelovati industrijsko tekstilno blago, se je prenehala oblačilna avtarkija. V tem času so kmečki otroci dobivali obleko po navadi enkrat letno, ko se je prodala kakšna žival. Samoumevno je bilo, da so se obleke nosile po več desetletij, predvsem pa so otroci nosili obleke drug za drugim.

Obleko so ljudje svojčas nosili nekaj desetletij in jo zapustili dedičem

Ker so morali kmetje iskati razne vire dohodka, je bilo logično, da se je zelo varčno ravnalo z obleko. Ženske so hodile na trg, kjer so prodajale domača kmečka živila, kot so jajca, maslo ali pa kruh. V tem času so imeli ljudje po navadi eno do dve nedeljski obleki in pa dve do tri delovne obleke. Med obema svetovna vojna so predvsem otroci kmečkih družin pogostokrat nosili predelano obleko, katero so gospodinje sešile iz ženske pražnje obleke. Stare pražnje rute pa so gospodinje rade predelale v predpasnike. Po drugi svetovni vojni, zlasti še v petdesetih in šestdesetih letih pa se je izredno dvignila oblačilna raven, kar lahko zasledujemo do današnjega dne. K temu je Makarovičeva v svoji knjigi „Slovenska ljudska noša v besedi in podobi na Zilji“ zapisala tole: „... starejši ljudje vidijo v nekdanjem varčnem ravnanju z obleko veliko vrednoto. Zato nekateri v raznih zvezah očitajo mlajšim oblačilno potratost. Mlajši jim večinoma oporekajo, češ da je takšno ravnanje narekvalo predvsem gmotno pomanjkanje. Obojim kaže pritrlditi.“

Kulturni stenogram

• José Niebla

španski slikar, ki je doraščal v času diktatorja Franka, razstavlja od 22. oktobra naprej v galeriji Carinthia na Dunaju (1010 Spiegelgasse 8/5).

Umetnik živi v Kataloniji, razstavljal pa je že po vsej Evropi in Ameriki.

• Galerija Carinthia

v Celovcu (Völkermarkter Ring 25) ob zaključku sezone 1991 razstavlja najpomembnejša dela iz svoje galerijske zbirke. Tokrat razstavlja slike manjšega formata. Razstava bo odprta od 21. oktobra do 21. decembra.

• Umetnica Maria Moser

bo predstavila svoja nova dela v galeriji Carinthia na Starem trgu v Celovcu. Razstava bo odprta od 29. oktobra do 30. novembra.

• V Rožeku

(galerija Šikoronja) še do 27. oktobra 1991 razstavlja svoja dela umetnica Roswitha Wulz. V petek, 29. oktobra, pa bo ob 19.30 predstavil na simfoneti, glasbenem instrumentu iz prejšnjega stoletja, šansone Peter Raab. Večer se bo odvijal pod geslom „Verstehmeinnicht“.

• Muzealije

iz dnevnega življenja koroških Slovencev razstavlja Slovenska prosvetna zveza od preteklega torka naprej v Mali galeriji Mestne hiše v Celovcu (Theaterplatz 3). Razstavljeni so predmeti, ki so jih uporabljali predniki pri kuhi, lovu, trgatvi, pri gradnji hiš itd. Razstavljeni so tudi oblačila. Razstavo je odprl direktor Slovenskega etnografskega muzeja iz Ljubljane prof. dr. Ivan Sedej. Razstava bo odprta do 24. oktobra.

• „Erinnerungen an Jugoslawien“

(„Spomini na Jugoslavijo“) je naslov knjige, ki je pravkar izšla pri Mohorjevi založbi v Celovcu. Zbirka esejev Draga Jančarja je aktualna tudi zaradi nadaljevanja osamosvajanja Slovenije, ki se je začelo prav na dan izida prvih izvodov Jančarjeve knjige, razstavljenih na stojišču Mohorjeve založbe v Frankfurtu.

Knjiga je izšla v novi zbirki Mohorjeve založbe „Perspektiven Alpen-Adria“; izdala sta jo Wilhelm Baum in Horst Ogris, ki piše v spremni besedi, da je knjiga „poziv na birokratske obotavljance, posebno v različnih državnih pisarnah, da bi priznali Slovenijo kot srednjeevropsko deželo, ki predstavlja enega številnih robov, iz katerih je sestavljena ta sredina“.

„Trgovina“ naelskem odru

Že nekaj let je v Selah navada, da mladinska igralska skupina odpre jesensko sezono KPD „Planina“. Letos je skupina v poletnih mesecih pripravila dramo Jeannine Worms „TRGOVINA“ in se je z njo publiko predstavila v soboto, 5. oktobra.

Po komedijah zadnjih let se je morda marsikdo čudil, da se je skupina letos odločila za resnejše in verjetno tudi težje uprizorljivo delo. Brez dvoma pa je bila odločitev prava in skupina je dokazala, da je kos tudi zahtevnejšemu besedilu. S temi in istimi igralci namreč režiser Franci Končan dela že nekaj let in brez pretiravanja lahko rečemo, da je iz mladih fantov in deklet, ki so imeli sprva še težave

z gladkim branjem besedila, vzgajil igralce, ki so na odrskih deskah doma in pri katerih je vsaka kretanja in beseda utrjena. K temu je gotovo levji delež prispevala tudi lektorica Ana Mlakar, ki ji je Bog dal, da govori, „kot bi rož‘ce sadila“ in na jesen svojega življenja opravlja pomembno poslanstvo (do svoje upokojitve je poučevala izreko na Akademiji za gledališče, film in televizijo, bila je tudi napovedovalka Ljubljanskega radia), da to nauči še druge. In kdo je tega bolj potreben kot ravno igralci.

Za sceno in kostume je naredil osnutek Saša Kump, tudi že dolgoletni prijatelj Selanov in koroških gledaliških skupin; sceno so izdelali Franci Mak, Hanzi Roblek, Pepi Čertov in Martin Dovjak; da je luč vedno posvetila ob pravem času in telefon pozvonil, kadar je bilo potrebno, sta poskrbela Heli Juch in Dani Dovjak. Da pa so bili vsi ti ljudje vedno ob pravem

času na pravem mestu, je poskrbela voditeljica skupine Milka Olip.

Do zdaj je bilo naštetih že precej ljudi, ki so nekaj prispevali, da smo lahko sedeli v dvorani in uživali; pa nobenega od njih ni bilo videti na odru! Pa naj bodo kljub temu naštet, saj je pogosto tako, da tisti, ki so vedno v ozadju, zelo veliko naredijo.

Bog ne daj, da bi zaradi tega podcenjevali delo igralcev in igralke, ki so žrtvovali zelo veliko prostega časa za uprizoritev te drame. Torej k igralcem in k igri: najprej je potrebno omeniti Silvijo Male, nosilko glavne vloge Louise, ki je v svoji trgovini z možem prodajala gume in vezalke in bi bila najraje skočila iz svoje kože od samega nezadovoljstva nad preprosto trgovino in pičlim dobičkom. Pa še tak mož zraven, da noč in dan samo „knofe“ šteje. Če si to Louiso gledal na odru, bi skoraj verjel v to, da je mogoče vse prodati, kar ti pride na misel, tudi to, česar niti nimaš — tako prepričljivo je odigrala svojo vlogo, in to v takem tempu, da bi počasen šepetalec gotovo ne utegnil prišepetavati. Saj ga tudi ni med osebami, ki so naštetje za kulisami!

Nič slabši ni bil v svoji vlogi Martin Dovjak kot mož Louise in trgovec Leopold. Čisto pod copato njegove žene gre njegova pokorščina tako dolgo, da ukrepa šele, ko se je vključila v kupčijo z atomsko bombo. Njegova žena je namreč v svoji večni želji po bogastvu spremenila svojo trgovino z gumbi in

vezalkami v nekakšno posredovalno agencijo. Vse, razen ptičjega mleka, je prodala in posredovala za neverjetne cene in njena pot navzgor je bila nezadržna. Celo moža je prodala; nazadnje je prišla do spoznanja, da je najboljša kupčija z orožjem — in že se je znašla pri atomski „bombici“.

Na tej „poti navzgor“ je potrebno omeniti stranke, ki jih je pošteno nabirala — Martino Oraže (stranko), Danija Dovjaka (turist), Magdo Dovjak (stranko v črnem), ki so nastopali sicer kratko, a posrečeno; poskrbeli so tudi za nekaj smešnih scen. Pa saj ne škodi, če se človek kljub resni vsebini vmes malo nasmeji!

Aleksander Mak (policaj), Toni Stern (zastopnik boja proti lakoti), Mario Oraže (gospod x) in Herman Oraže (cezar) so že s svojimi kostumi nakazali, da vsi trojico v skupni rog tega pokvarjenega sveta, čeprav so zastopali različne sloje in interesne skupine in skušali delati še tako dober vtis. Dobri so bili v svojih vlogah, vprašanje njihovih kostumov pa bi se verjetno dalo še bolje rešiti.

Čeprav ne zveni verjetno, da bi kdo od prodajanja „knofov“ prišel do atomske bombe, pa je ta drama zanimiva ravno zato, ker nam nakaže, kako daleč lahko pride človek, ki je pozabil na eno najosnovnejših vrlin, na poštenost.

ZKO

(Brane Gradišnik in njegove nove knjige)

Roman NEKDO DRUG iz peresa leta 1951 v Ljubljani rojenega Braneta Gradišnika je več kot primer psihološko dobro utemeljene in literarno spretno oblikovane slovenske kriminalke. Avtor, ki sodi med predstavnike tako imenovane nove slovenske proze, je opozoril nase že v sedemdesetih letih z vrsto satiričnih in fantastičnih proz ter z romanom o oblastništvu KERUBINI (skupaj s soavtorjem Emilom Filipčičem).

Najpoznejše po objavi knjige „prezrte proze“ MISTIFIKCIJE (založba Borec, Ljubljana-Lancaster, 1987) bi moralo biti jasno, da je Brane Gradišnik suveren stilist in večsmeren izumitelj najrazličnejših zgodb, ki bi lahko bilo resnične, če ne bi sodile na področje fantastičnih ironizacij najrazličnejših sižejev in motivov, znanih iz svetovne in domače literature. Prav na podlagi Gradišnikovih MISTIFIKCIJ lahko začnemo razmišljati o problemu razmerja med literaturo in tako imenovanimi ideja-

LEV DETELA

da glavna oseba, ki si domišlja, da je morda morilec, to ni, ker je ženske ubil NEKDO DRUG. Pač pa je ista oseba, ki ima probleme z lastnim očetom in ženskami, morilec svojega umirajočega očeta v bolnišnici, ki ga odreši muk z evtanazijo.

Jasno je, da je Gradišnik napisal dovolj zanimivo in izzivalno knjigo. Dejanje izgleda na trenutke sicer nekoliko skonstruirano, taki pa so tudi značaji glavnih protagonistov. A to ne moti napetega in spretnega podajanja snovi. Po avtorjevem scenariju so posneli tudi drugi Gradišnikov celovečerni film (prvi se je imenoval Leta odlo-

Nekonvencionalni vstop
v hram slovenske literature

mi, ki razgibavajo njo samo kot tudi svet, njegovo politiko in njegovo zgodovino. Ko Gradišnik s pomočjo psevdonimov Jožef Pagan, Janko Glavar ali Konrad Gribaškin ironizira in mistificira problem samega avtorstva in ko najrazličnejše iz literarne zgodovine znane zgodbe in fakte spne v fantastiko, ki zraste v novo literarno avtentičnost, se razkriva kot slovenski pisatelj, ustvarjajoč v skladu z intencijami zdaj mednarodno uveljavljenega postmodernizma.

V MISTIFIKCIJAH je Gradišnik objavil tudi noveleto Krik in nepredvidljivost, ki je pravzaprav že zametek njegovega kriminalnega romana NEKDO DRUG (Ljubljana, 1990). Gre za zgodbo o tako imenovanem Razparaču, morilcu, ki je pred leti vznemirjal ljubljansko javnost. Seveda je primer znan tudi iz mednarodne kriminalistike in morda je značilno, da je slovenski tekst o Razparaču nastal v Veliki Britaniji, kjer je pravi Razparač (Jack The Ripper) tudi zares ubijal in kjer se je Gradišnik dalj časa mudil.

V romanu, ki je razdeljen na osem poglavij (dnevov), sta v ospredju avtorjeva skrb za psihološko motivacijo in stilistično učinkovitost. Gradišnik uvaja v tekst značilno obarvano konverzacijo v izrazitem ljubljanskem narečju, kar napolni roman s svojevrsnim čarom avtentičnosti in dokumentarne svežine.

Podoba pa je, da je omenjeni roman kljub temu tudi meta-fikcija ideje o kriminalnem romanu. Avtorju očitno služi za vzorec psihološko motivirana filmska grozljivka ter študije patološko razdvojenih storilcev in storilcev, kot jih je v svojih najboljših delih prepričljivo ponujala Patricia Highsmith. Izkaže se,

ki pa si ga žal zaradi mojega tedanjega eksila nisem mogel ogledati, a se baje ni posebno posrečil. Knjiga je zato bistveno boljše in jo je vredno prebrati. Napeto čtivo!

Pri snemanju filma po pravkar opisanem romanu je prišlo zaradi neupoštevanja avtorjevih intencij do spora med Gradišnikom ter režiserjem, oziroma producentom. Zapleti okrog filma so avtorja tako vznemirili, da je v zagovor svojega scenarija napisal posebno knjigo NEKAJ DRUGEGA (Ljubljana 1990), ki je prava šolska knjiga o slovenski filmski sceni ter o napakah in težavah slovenskega filma, poleg tega pa Gradišnik ponuja zanimive teoretične poglede na probleme filmske umetnosti v Sloveniji in po svetu.

Brane Gradišnik je nedavno stopil tudi med nove slovenske založnike. V njegovi založbi BG je v zbirki EKSIL tako že izšla zanimiva literarna dokumentacija Branka Šornma METULJEV EFEKT o češkem pisatelju in sedanjem predsedniku češkoslovaške republike Václavu Havelu ter o češkoslovaški kulturni sceni zadnjih tridesetih let v boju proti komunističnemu dogmatizmu in sovjetski vojaški okupaciji. V knjigi so v prevodih objavljeni različni teksti čeških pesnikov in pisateljev ter številni (tudi) politični dokumenti, ki so še danes po zmagi demokracije v vzhodnoevropskih državah zanimivi. Ta izdaja založbe BG (Ljubljana 1991) je v sedanjem vojnem in kriznem obdobju, ki je zajelo tudi Slovence, odšla preveč neopazno mimo javnosti. Prepričan sem, da bi tudi v nemškem, italijanskem ali angleškem prevodu zaradi svoje informativne vrednosti in objektivnega pristopa našla številne bralce.

Glasbena šola: cilj je javno priznanje

V letnem poročilu društva „Glasbena šola“, ki je izšlo pred kratkim, predsednik Urh Kassl ugotavlja, da tudi v 13. letu obstoja slovenska Glasbena šola še vedno nima javnega statusa. Kassl obsoja, da predlogov vodstva Glasbene šole vlada ni uslišala in da je bil novi zakon, ki zadeva glasbene šole na Koroškem, sprejet brez ozira na koroške Slovence.

Bolj optimistično poročilo je lahko podal pedagoški vodja Lovro Sodja, ki je v tem letu pozdravil v Glasbeni šoli nov oddelek, namreč v Slovenjem Plajberku. „Glavnina učencev prihaja iz Celovca,“ pravi Sodja in odprto graja tudi podeželske funkcionarje, ki premalo „agitirajo“ za Glasbeno šolo.

Cilj Glasbene šole naj bi bila

Glasbeno šolo je v šolskem letu 1990/91 obiskova-

Predsednik Glasbene šole Urh Kassl obsoja postopanje vlade.

lo 330 učencev, ki so nastopili na skupno 42 javnih prireditvah.

MoPZ „Kralj Matjaž“, folklorna skupina KD „Globasnica“ in ansambel „Korenika“ so ob lanskem avstrijskem državnem prazniku obiskali pevce MG V „Bad Fischau“ (Nižja Avstrija). Nastop naših kulturnikov je bilo enkratno doživetje. Za letošnji državni praznik bodo nižjeavstrijski kulturniki vrnilo obisk Libučanom in Globašanom. Prepričani smo, da bodo 26. oktobra naši ljudje v čim večjem številu obiskali koncert v Scharzlinovi dvorani v Pliberku.

26. OKTOBER 1991

KULTURNI VEČER
KULTURABENDAVSTRIJA
domovina
več kulturÖSTERREICH
Heimat mehrerer
Kulturen

Prireditelj: MoPZ „Kralj Matjaž“

SOBOTA 26.10., ob 20.00

dvorana gostilne SCHWARZL
PLIBERK-BLEIBURG

NASTOPAJO/ES WIRKEN MIT:

MoPZ „KRALJ MATJAŽ“
MGV „BAD FISCHAU“
(Nižja Avstrija / Niederösterreich)
MoPZ „VALENTIN POLANŠEK“
(Obirsko)
MLADA PODJUNAMohorjeva
družbaVSI PRISRČNO VABLJENI
UM IHREN GESCHÄTZTEN BESUCH WIRD GEBETEN!

T
A
T
E
D
E
N
V
R
A
D
I
U

PETEK, 18. oktobra
Zvočno pismo.

SOBOTA, 19. oktobra
„Od pesmi do pesmi —
od srca do srca.“

NEDELJA, 20. okt.
6.30—7.00 Dobro jutro na
Koroškem. — Duhovna
misel (p. Mihael Žužek).
18.10—18.30: Dogodki in
odmevi.

PONED., 21. oktobra
Po sledovih naših predni-
kov: Etnografska razstava.

TOREK, 22. oktobra
Partnerski magazin.

SREDA, 23. oktobra
Glasbena sredo.
21.05—22.00 „Koroška
identiteta — poseben ev-
ropski problem“.

ČETRTEK, 24. okt.
Rož — Podjuna — Zila.

„Koroška identiteta — poseben
evropski problem?“

Sreda, 23. 10.,
večerna oddaja slovenskega ra-
dijskega sporeda, predava univ.
prof. dr. Antona Pelinka

Spričo velikega preobrata v državah
nekdanjega vzhodnjega bloka in no-
vega oblikovanja Evrope je dobil toliko-
krat izrečeni pojem „IDENTITETA“
nove razsežnosti. — Lahko —
izhajajoč iz novih meril — sploh go-
vorimo o „koroški identiteti“ - In če,
gre za poseben evropski problem?
Vprašanje, ki ga je skušal osvetliti
univ. prof. dr. Anton Pelinka na
prvem predavanju v okviru niza pri-
reditev v Katoliškem domu prosvete
v Tinjah. — Na osnovi sedmih tez se
je dr. Pelinka konec koncev dokopal
do zaključne pozitivne utopije, kakor
je dejal. — Ob uresničitvi določenih
pogojev bi Koroška lahko bila v
zgodnjem Evropi. — Sicer na Koroškem
ne gre za posebnost, vendar je po
predavanju univ. prof. dr. Antona Pe-
linke spet enkrat pošteno završalo v
nekaterih koroških dnevnikih, celo
tako močno, da je dr. Pelinka v pismu
bralcev branil svojo čast. — Na
letošnjem srečanju na tako imenova-
ni „sveti gori“ Korošcev — na Uršiji
gori — pa so celo javno podvomili,
da bi bil dr. Pelinka sposoben vzga-
jati današnjo mladino.

**Naš tednik, Narodni svet, Enot-
na lista in Kršč. kulturna zveza
v novih prostorih**

Zgoraj navedene ustanove so se
preselile v skupne prostore v 3. nad-
stropje bivšega Slomškovega doma,
10.-Oktober-Str. 25. Vse ustanove
bodo zdaj v enem nadstropju, tako da
bodo seveda tudi znatno lažje do-
segljive.

Telefonske številke:
NT: 0463/512528 * 21—27 (faks: * 22)
NSKS: 0463/512528 * 23, 28
EL: 0463/512528 * 29, 30
KKZ: 0463/516243 * 0

CELOVEC

KULTURNO DRUŠTVO PRI JOKLNJU
Otroška prireditve „SANJE O DIŠEČEM
SVETU“

Nastopajo: Lutkarji iz Šmihela nad Pli-
berkom
Čas: v nedeljo, 27. 10., ob 16. uri

Slovenska prosvetna zveza v Celovcu in
Mladinski dom SŠD vabita na mladinsko
gledališko predstavo
RAZBOJNIK ROGOVILEŽ
Petek, 18. 10.
ob 19. uri: Mladinski dom SŠD, Miksch-
allee 4

Sobota, 19. 10.
ob 15. uri: Farna dvorana v Št. Jakobu v
Rožu
Prireditelja: Slovenska prosvetna zveza in
Slovensko prosvetno društvo „Rož“
Gost: Poklicna gledališka skupina „Moje
gledališče“ iz Ljubljane

BILČOVŠ

BENEFIČNI KONCERT ZA SLOVENIJO
Čas: v soboto, 19. 10., ob 20. uri
Kraj: avla ljudske šole v Bilčovsu
Nastopajo: MePZ in MoPZ SPD „Bilka“,
Bilčovs; Kvintet bratov Zupan, Tržič; Sing-
kreis Vocalitas, Kriva Vrba
Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo
„Bilka“ v Bilčovsu

SJG-Socialdemokratska
mladina vabi na

„Srečanje v Bilčovsu“

z oktetom „SUHA“ in z Barbaro
Stromberger
v soboto, 26. oktobra,
ob 19.30 uri
v gostilni pri Miklavžu v Bilčovsu

Razstava slik Zorke Loiskandi-Weiss
in Gustava Januša

Soprireditelj: Delovna skupnost „Av-
strijske narodnosti v SPÖ“

Pokroviteljstvo: LH-Stv. Dr. Peter Am-
brozy, Bgm. Stefanie Quantschnig,
GR Christian Gamsler, LABg. Mag.
Peter Kaiser

NA TELEVIZIJI

„Dober dan, Koroška“ — 20. 10., ob 13. uri, TV 2
predvidoma z naslednjimi prispevki:

Peč za kurjenje sekancev — nova perspektiva

Od sončnic do domačega olja

Etnografska razstava Slovenske prosvetne zveze

Primorski dnevi: Gallusovo zvočno bogastvo

Kmetijska zbornica

Narodnosti: tabu za Evropo? — diskusija v Velikovcu

Šport: SV Trg/Feldkirchen — SAK

ŠMIHEL

Otroški popoldan pod gestom
SPOZNAVAJMO MISIJSKONSKE DEŽELE
Kraj: farna dvorana v Šmihelu
Čas: v nedeljo, 27. 10., ob 14. uri

RADIŠE

DISKO-VEČER
Čas: v soboto, 19. 10., ob 20. uri
Kraj: v klubski sobi kulturnega doma na
Radišah
Prireditelj: Mladinska skupina SPD
„Radiše“

„DOBER VEČER, SOSEDI! — GUTEN
ABEND, NACHBARI!“
dvojezična kulturna prireditve ob av-
strijskem državnem prazniku
Čas: v četrtek, 24. 10., ob 20. uri
Kraj: v kulturnem domu na Radišah
Sodelujejo: Pevske skupine SPD
„Radiše“, Moški pevski zbor Arbeiterge-
sangverein „Alepnröse“ Vordernberg iz
Štajerske, Bernhard Bünker C. Bünker,
Melitta Trunk, poslanka v deželni zboru

ŽELEZNA KAPLA

Slovensko prosvetno društvo ZARJA
vabi ob avstrijskem državnem prazniku
na kulturno prireditve
„DOBER VEČER, SOSEDI! — GUTEN
ABEND, NACHBARI!“
Čas: v petek, 25. 10., ob 19.30
Kraj: v farni dvorani v Železni Kapli

ŠKOCIJAN

**PREMIERA PRAVLJIČNE IGRE „MUCIN
DOM“ (Samuel Maršak)**
Čas: v soboto, 26. 10., ob 19. uri
Kraj: v dvorani KASSL v Škocijanu
Nastopa: Otroška gledališka skupina iz
Škocijana

VELIKOVEC

Vabilo na odprte razstave slik
STANKA SADJAKA
Čas: sreda, 23. okt., ob 19.30
Kraj: poslovni prostori Posojilnice-Bank
Podjuna v Velikovcu, 2.-Maistraße 10.
V pozdrav bo zapel Dješki oktet. Razstava
bo odprta do konca novembra v poslovnih
urah Posojilnice.
Prireditelj: Posojilnica-Bank Podjuna v
Velikovcu

ŠT. PAVEL v L.

TEDEN KNJIGE
Kraj: Št. Pavel v Labotski dolini
Čas: od 18. do 27. oktobra
Odprte: 18. 10. ob 20.30
(bereta Manfred Chobot in Sigrun Krampf)
Glavna prireditelj
v petek, 25. 10., ob 19.30:
„Sprahha“ umetnost kot komunikacijsko
sredstvo preko meja.
Berejo pisatelji iz Furlanije, Slovenije
(Marjan Strojjan, Mohorjeva založba) in
Koroške.

SODALITAS

**Dom v
Tinjah**

Telefon:
(0 42 39) 26 4
9121 Tinje

v ponedeljek, 21. oktobra, ob
19.30

Iz serije:
ZAŠČITA OKOLJA V VSAKDA-
NJOSTI — KAKO ODSTRANJE-
VATI ODPADKE?, nem
Predavateljci: mag. Margit Dot-
ter in dipl. inž. Elisabeth Sornig

v torek, 22. oktobra, ob 18. uri
TEČAJ SLOVENŠČINE
ZA ZAČETNIKE, 1. del
Vodi: ravn. Mirko Srienč

v sredo, 23. oktobra, ob 18. uri
TEČAJ SLOVENŠČINE
ZA NAPREDUJOČE, 1. del
Vodi: ravn. Mirko Srienč

v torek, 22. oktobra, ob 19.30
Forum za starše:
PRITISK DO UČENJA IN
PRIPRAVLJENOST
ZA UČENJE, nem.
Predavateljica: Christl Turnow-
sky

od petka, 25. okt., ob 15. uri do
sobote, 26. okt., do 16. ure
DNEVI ZA MINISTRANTE
OD 8. DO 10. LETA, nem.
Spremlja: kpl. Janko Krištof s
skupino sodelavcev

v ponedeljek, 28. okt., ob 19.30
Iz serije: ZAŠČITA OKOLJA V
VSAKDANJOSTI
GOSPODINJSTVA BREZ TRDE
KEMIJE, nem.
Predavateljci: mag. Margit Dot-
ter in dipl. inž. Doris Lassnig

v torek, 29. oktobra, ob 19.30
ZAČETEK UVAJANJA
DUHOVNIH VAJ V
VSAKDANJEM ŽIVLJENJU
Spremljevalec: Jože Kopeinig

od ponedeljka, 4. novembra, ob
18. ure do ponedeljka, 25. no-
vembra, do 12. ure
TRITEDENSKI
DOPUSTNIŠKI DNEVI V TINJAH
Spremlja: Majdi Blüml

GALERIJA TINJE

Razstava slik
BARE REMEC
iz Argentine.
Razstava je odprta do 5. novem-
bra 1991

NAŠ TEDNIK — Lastnik (založnik) in izdajatelj: društvo
„Narodni svet koroških Slovencev“, ki ga zastopata pre-
sednik dr. Malež Grlic in osrednji tajnik mag. Marjan
Pipp, 9020 Celovec, Viktringer Ring 26.
Uredništvo: Silvo Kumer (glavni urednik), urednika: Mari-
jan Fera in Franc Sadjak, 9020 Celovec, Viktringer Ring
26.
Tisk: Tiskarna Družbe sv. Mohorja, 9020 Celovec, Viktrin-
ger Ring 26. **NAŠ TEDNIK** izhaja vsak petek. Naroča se
na naslov: „Naš tednik“, Viktringer Ring 26, 9020 Celovec;
telefon uredništva, uprave in oglasnega oddelka
04 63 / 51 25 28 0.
Naš zastopnik za Jugoslavijo: ADIT, Gionarjeva 8, 61000
Ljubljana, tel.: 061 / 32 97 61.
Letna naročnina: Avstrija 350,— šil., Jugoslavija 900,—
Din., ostalo inozemstvo 550,— (800,— šil. zračna pošta),
posamezna številka 8,— šil. (20,— Din.).

Offener Brief an
Karel Smolle

Lieber Karel,

ich weiß nicht, ob Du Dich an mich erinnerst: wir waren schon oft gemeinsam für die Kärntner Slowenen auf der Straße und in Sitzungen, wenn wir auch unterschiedlich beleuchtet waren (ich stand gewöhnlich im Schatten). Ich schreibe Dir in meiner deutschen Muttersprache, da tu ich mich leichter. Und es paßt heute auch besser.

Es geht um das slowenische Geld, das die Kärntner Politiker so aufregt (die Grenze ist bedroht!) und das auch Du, hoffentlich als Privatmann und nicht als slowenischer Regierungsbevollmächtigter, für eine Ungeschicklichkeit hältst, da der Fürstenstein ein Symbol sei, das „stark mit Kärnten verbunden ist“ (Standard, 11. 10. 91, S. 7).

Nun, als der Fürstenstein für den slowenischen Freibauern aufgestellt wurde und dieser „in windischer Sprach“ seine Fragen an den dieser Sprache wohl auch mächtigen, deutschen Herrscher stellte, hieß das Land Karantainen und reichte vom Semmering bis Istrien, von der Isel bis zur Raab und vom Enns- bis ins Sanntal (Savinjska dolina), umfaßte also ein etwa vier mal so großes Gebiet wie das heutige Kärnten. Dazu gehörte auch bis zum Beginn des 11. Jahrhunderts, das gesamte, heute von Slowenen bewohnte Territorium (mit Ausnahme des Isonzo-Gebietes), wobei die damalige slawische Besiedelung viel weiter als heute reichte, sodaß Karantainen, vor allem bis 1040, der Abtrennung Krains, als zu einem überwiegenden Teil von Slawen bewohntes Land bezeichnet werden kann.

Es ist also nur verständlich, daß sich heute die von der Geschichte ohnehin nicht verwöhnten Slowenen mit diesem Land identifizieren und sich an den Fürstenstein, diese verkehrt aufgestellte ionische Säulenbasis, als Symbol klammern, ist es doch der erste historische Ort, an dem nachweislich slowenisch gesprochen wurde. Was ist also „ungeschickt“ an ihrem Entschluß, ihre Geldscheine damit zu zieren? Sind die Slowenen daran schuld, daß Kärnten heute viel kleiner ist als Karantainen und daß einige Ewiggestrige Kärntner auch heute noch mit Neid über die Grenze(n) blicken und die eigenen Wünsche auf ihre Nachbarn projizieren? Daß Haider, Zernatto und Ambrozy Mithilfe von Halbbildung auf Stimmenfang sind? Und mit welchem Recht monopolisiert Kärnten die Nachfolge des Karantainerstaates, dessen Zentrum sich zufällig auf dem Gebiet des heutigen Kärnten befand?

Vergleiche hinken, aber Fragen, wie etwa, ob Beethoven ein Deutscher oder ein Österreicher war, Kopernikus ein Pole oder Deutscher, sind falsch gestellt und zeugen von mangelndem Geschichtsverständnis. Wer waren die Prager Dichter Kafka und Rilke? Und auch für Jacobus Gallus war es vermutlich weniger wichtig, Slowene, als vielmehr ein guter Christ zu sein. Und wenn wir heute den Bogen von Carnuntum oder den Römerstein von Maria Saal

PISMA BRALCEV

auf österreichischen Marken abbilden, brauchen wir mit gutem Recht keinen italienischen Protest zu erwarten. So seien wir doch großzügig und lassen den Slowenen gerade jetzt eines ihrer ohnehin nicht zahlreichen historischen Symbole, das viele Kärntner obendrein bis vor kurzem ständig mit dem Herzogstuhl verwechselten. Niemand hindert einen Kärntner, egal welcher Zunge, auf den Fürstenstein auch weiterhin stolz zu sein, wenn er dies für nötig hält.

Viele Grüße

Heinz Pfandl, Graz

„Glejte ga, ta je tistil — pa ja ne lepotec? Ne, grešni kozel.“

NT. štev. 41, petek, 11. 10. 91

Masten naslov: „V Selah SPÖ in ÖVP preprečili dodatnega nastavljenca v občini“.

Franci Kropivnik, eden izmed odbornikov, ki se je izrekel proti „dvojezičnosti“. O groza, o groza, kaj se je zgodilo?

Ja, na žalost se marsikaj lahko zgodi, če se pri obveščanju javnosti namenoma uporablja le „polresnica“!

Mislil pa, da bi bralci NT radi izvedeli „resnico“, zato dovolite, da pojasnim potek dogodkov.

Na občinski seji, dne 4. 10. 91, je EL k dnevnemu redu dodala še dva nujnostna predloga.

1. nujnostni predlog EL se je nanašal na „takojšnjo“ nastavitve dodatnega nastavljenca za delo v občinskem uradu.

Razlog, da ta predlog ni dobil potrebne podpore, je bil, da trenutno v občinski hiši za tretjo osebo sploh ni primernega delovnega prostora.

Župan Berti Wassner pa je občinski odbor seznanil, da bo občinska hiša generalno obnovljena. Poskrbljeno bo za izolacijo, centralno kurjavo in novo razdelitev pisarniških prostorov.

Za izdelavo potrebnih načrtov je že zadolžen arhitekt. Računati je s tem, da se bo lahko z delom pričelo že v najkrajšem času. Takoj ko bi bili gotovi pisarniški prostori, bi zaposlili še tretjo pisarniško moč. Odborniki EL tega dejstva, da trenutno ni na razpolago primernega prostora, niso hoteli razumeti, čeprav sta jim to pojasnjevala tudi občinska tajnica in vodja urada.

2. nujnostni predlog EL se je glasil, da se od „današnje seje naprej“ zapisujejo tudi vsi zapisniki v obeh deželnih jezikih.

Kratka razprava je pokazala, da ni logično po eni strani zahtevati dodatno pisarniško moč, ki bi razbremenila sedanja nastavljenca, po drugi strani pa jih obremeniti z dodatnim pisanjem dvojezičnih zapisnikov.

Vse to naj bi se uredilo po končani sanaciji občinskega urada. Trditev, da so odborniki SPÖ glasovali proti dvojezičnemu zapisniku, je precej zgrešena.

Glasovali smo proti „takojšnji“ nastavitvi in pa proti „od današnje seje naprej“.

Da socialisti niso znali utemeljiti svojega negativnega stališča, je kaj čudna trditev, da ne bom rekel laž!

O osebnem napadu name pa moram reči, da je nesramnost brez primere. Vrstice ob moji sliki: „On je eden izmed odbornikov, ki se je na seji izrekel proti dvojezičnosti“, je metoda s posebnimi nameni.

„Polresnice“ v javnih občilih nikakor ne bodo služile dobremu ozračju v občinski hiši — to mi lahko verjamete.

Vsem „anonimnim“ fuj, fuj telefonistom pa želim več korajže. Če ima kdo kakšne kritične pripombe, se brez skrbi lahko predstavi. Vedno sem pripravljen dati potrebna pojasnila.

Da na Balkanu še zmeraj teče kri, se od danes naprej ne čudim več!

Franci Kropivnik
Sele-Zvrhnji Kot

Spoštovani občinski odbornik!

V našem poročilu nismo zapisali ničesar drugega, kar tudi Vi sami v pismu potrjujete: namreč da ste tudi Vi glasovali proti dvojezičnemu zapisniku. Če bi Vi, gospod Kropivnik in SPÖ, glasovala „ZA“, potem bi bil danes zapisnik občinskih sej že dvojezičen — to je dejstvo in ne polresnica.

Kaj so bili Vaši motivi, da ste glasovali proti dvojezičnemu zapisniku, je druga stvar. Vaša utemeljitev, da je nelogično s slovenščino obremenjevati občinska nastavljenca/ce, pa je bilo rečeno nerazumljivo. Če ste v občinski sobi s tem utemeljevali Vaše odklonilno stališče, potem ni čuda, da Vas občinstvo ne more razumeti.

Uredništvo

Še nekaj pripomb
na temo: Peter Handke
kot problem

Prav sredi priprav in prizadevanj na konstituiranje slovenskega naroda kot osebka mednarodno pravnih in političnih odnosov v evropski skupnosti smo bili nepričakovano prizadeti prav s strani tistega, od katerega ni nihče pričakoval. Gre za pisanje znanega avstrijskega pisatelja in dramatika P. Handkeja v Süddeutsche Zeitung, ki je izredno neugodno odmeval pri številnih javnih in kulturnih delavcih znotraj slovenskega kulturnega prostora. Med temi bi omenil le B. Pahorja in L. Detelo, udeleženca Vilenice 1991 (6. srečanje evropskih književnikov), kjer sta kritizirala in komentirala omenjeni zapis (P. H.) in njegovo obsodbo slovenskega osamosvajanja. V tem zapisu je P. H. dal vedeti, da ne vidi niti enega samega razloga — tudi t. i. velikosrbskega tankovskega komunizma ne — za državo Slovenijo; enako da velja tudi za druge južno-slovenske narode, ki ne potrebujejo samodržavnosti, temveč le veliko enotnost, ki jo pogojujejo geografski in zgodovinski razlogi. Meni, da sta

kar dve letnici tega stoletja združili različne jug. narode: neprisiljeno in entuziastično snidenje leta 1918, prvič v lastni državi, in potem, v drugi svetovni vojni v skupnem boju jug. narodov proti Veliki Nemčiji. Pisec poudarja, da je bilo vse to pozabljeno, vedno bolj pa se je širila nova zgodovina, prenovljene sage o Srednji Evropi, ideje, ki ni prišla iz sebe, temveč od zunaj, odkoder so širili neresnico o Jugoslaviji kot o ječi narodov, obenem pa izpostavili harmonično sožitje med narodoma na Koroškem. P. Handke tudi obsoja enostransko izstopanje Slovenije iz tiste države, ki so jo vendarle ustanovili prav vsi južnoslovenski narodi, ter meni, da se ni nihče v Jugoslaviji (tudi ne Srbi) tako pregrešil nad Slovenci, da bi bilo upravičeno zgodovinski sporazum med narodi uničiti, in se na hitro in domišljavo odpovedati še zmeraj širšem nebu nad Jugoslavijo, kot deželo resničnosti, ki bolj kot drugega omogoča občutek prisrčnosti in domačnosti. Pisatelj meni, da je vse to v popolnem nasprotju z Nemčijo in sploh z zahodnim svetom, kjer se že čez ves svet potegnili milje inicijirane betona, polne trgovin in bank — in s tem zadušili vsakršen okus po zemlji, okolju, kraju in resničnosti. Vsa ta izvajanja P. H. pričajo, da se spušča v področja, ki jih ne obvlada in so le plod njegove umetniške subjektivnosti in želje, da bi bil drugačen, ker pa segajo v temeljna vprašanja zgodovine slovenskega naroda, ki mu ideološko zgodovino pisje, tako vele-nemško kot unitaristično jugoslovansko, odrekajo državniško zgodovino, žene vodo na mlin teh nam sovražnih sil. Če bi P. Handke upošteval naša izročila in zgodovino, bi spoznal pomen Knežjega kamna, Vojvodskega stola, ustoličevanja in slovenskega prava (institutio Slave-nica), na katerem temelji ne le slovenska temveč tudi avstrijska državnost, potem bi dobil popolnoma drugačno sliko naše preteklosti.

Prof. Željko Komar

IUENNA

Produktions- und Handelsgesellschaft m. b. H.

IŠČE tajnico,

ki izpolnjuje naslednje pogoje:

- končana trgovska akademija
- znanje nemškega in slovenskega jezika
- dobro obvladanje strojepisja
- nekaj prakse

Kandidatke naj se oglašijo na naslednji naslov:

Völkermarkter Str. 1
9150 Pliberk/Bleiburg
Tel. (0 42 35) 20 75
od 8. do 16. ure

KRATKE
ŠPORTNE NOVICE● ODBOJKA —
Dobljani
v 2. kolu

Prvo kolo avstrijskega odbojarskega pokala so Dobljani zlahka prekorčili. Na domačih tleh so jasno premagali UNION iz Graza s 3:0 (15:7, 15:12, 15:7), čeprav je dal trener Golob vsem kadrskim igralcem možnost do igranja. V drugem nizu je celo zamenjal oba legionarja, tako da so igrali samo domači igralci in brez večjih težav dobili niz s 15:12.

V drugem kolu je nasprotnik Dobljanov ekipa z Dunaja (DTJ-Dunaj), ki je lansko sezono izpadla iz prve lige. Proti istemu moštvu tekmujejo tudi na prvenstvu (v soboto na Dunaju), dan navrh pa proti Aspernu. Obe ekipi sodita med favorite za 1. mesto, kar je razvidno iz tega, da sta prvi prvenstveni tekmi jasno zmagali. Zato so pričakovanja s strani Dobljanov kar precej skromna.

● AVSTRIJSKI
POKAL —
Pliberk izpadel

Kot zadnji koroški klub je Pliberk v tekmi proti prvotlaču iz Linza izpadel iz tekmovanja za avstrijski pokal. Ekipa FC Stahl iz Linza Pliberčanov ni podcenjevala ter je zanesljivo zmagala s 3:0. Kljub slabemu vremenu se je zbralo nad 1000 gledalcev, ki so do konca glasno podpirali domače moštvo.

● ŠAH
SŠZ Carimpex I
proti
Bekštanju

Šahiste SŠZ Carimpex čaka v drugem kolu avstrijskega pokala, v nedeljo dopoldan (ob 9. uri pri Miklavžu v Bilčovsu), skorajda nepremagljiv nasprotnik iz Bekštanja. Čeprav bo SŠZ nastopila v najmočnejši postavi, bi bila zmaga velika senzacija.

Četrti poraz
zapovrstjo

Železna Kapla — Vetrinj 0:2 (0:1)

Železna Kapla: Rus 5, Rozman 4, Kukovnica 3, Kóck 4, Grubelnik 3, Germadnik 5, Reinwald 4, Baloh 3, Šporn 4, Jenschatz 3 (46. Kuchar 3), Wi-cher 3 (78. Ošina 0)
Železna Kapla: 300 gledalcev
Sodnik: Wulz (izredno slab)

Gostje iz Vetrinja so bili predvsem v 1. polčasu boljše moštvo, a so kljub temu zadeli prvi gol kar s precej sreče. Tik pred polčasom je vratar Rus z nogo izbil žogo, ki pa je zadela nasprotnega napadalca; le-ta je žogo porinil v prazen gol. V 2. polčasu je trener Fera nekoliko spremenil postavbo (Kuchar je zamenjal Jenschatza, Rozman pa je šel v napad), kar je igro Kapelčanov znatno izboljšalo, a na žalost gola niso zadeli. Vrh tega iz nerazumljivih vzrokov sodnik Wulz Kapelčanom ni prisodil dveh jasnih 11-metrov. V zadnji minuti, ko se je igra odvijala samo še pred vrati Vetrinčanov, pa so gostje v hitrem protinapadu zadeli še drugi gol.

Prekiniti moramo serijo porazov!

V naslednjem kolu igrajo Kapelčani proti moštvu iz Oberglana, ki je na zadnjih tekmah igralo izredno uspešno. Trener Fera: „Vsaka serija se nekoč prekine, zato mislim in upam, da bomo tokrat v Oberglanu osvojili točko!“

Tokrat je bil najboljši igralec Kapelčanov — Beno Germadnik
slike/NT Fera

Čudovitemu začetku je sledil srečen konec tekme

Bilčovs — ASV 4:3 (3:0)

Bilčovs: Katnik 3, Partl 3, Rauter 3, Schellander 4, Quantschnig 4, Schlemitz 4, G. Schaubig 3, W. Kuess 3, Weichboth 3, Fischer 3 (65. Ogris 0), Krainer 3

Bilčovs: 150 gledalcev. Sodnik: Kreuz (dober). Strelici: Pöck (2. autogol), Schlemitz (9.), Quantschnig (12.), Krainer (68.)

Že v drugi minuti so si gostje sami dali gol, kar je seveda slabo vplivalo na njihovo nadaljnjo igro. Tako so domačini po 12. minutah vodil že s 3:0 (Schlemitz, Quantschnig). Nato se je tekma nekoliko umirila, čeprav so gostje zapravili lepo priložnost, ko so zadeli le preko. V 2. polovici se je značaj igre popolnoma spremenil. Domačini so deloma popustili, gostje pa so svojo igro znatno izboljšali. Vrh tega je sodnik Kreuz izključil Krainerja (kritiziral), tako da so z desetimi igralci le nekoliko srečno branili vodstvo z enim golom prednosti. V bilčovski ekipi je prvič srednjega napadalca igral Schlemitz ter po devetih minutah že zadeli gol.

Trenerja Hobla skrbijo poškodovani igralci

Ta konec tedna morajo Bilčovščani v Vetrinj, ki je Železno Kaplo premagal z 2:0. Vendar ima Hobel trenutno druge skrbi: kar štirje igralci so poškodovani (Katnik, Ogris, Hartl in Hobel sam), tako da še ne ve, kdo bo sploh igral.

Samo 9 minut je potreboval za svoj prvi zadetek — napadalec Alexander Schlemitz.

Lepa, a neuspešna igra Šmihelčanov

Šteben/L. — Šmihel 4:0 (2:0)

Šmihel: Leitgeb 4, Buchwald 2, Schein 2, Höller 2 (52. Krewalder), Juri 2, Klančnik 2, Gros 2, Rup 2 (39. Figoutz 2), Motschlinik 2, Wriesnik 2, W. Berchtold 2

Šteben/L.: 200 gledalcev
Sodnik: Valentinitš

Šmihelčani so tokrat „umirali“ v lepoti igre. Tako so sicer igrali za oko lep nogomet, a neuspešni. Vse gole so prejeli po hudih osebnih napakah branilcev. Trener Gostenčnik: „Prejeli smo take gole, da jih ne bi ubranil niti Sepp Maier!“ Očividno se igralci niso držali navodil trenerja, ki jim je naložil, naj igrajo iz okrepljene obrambe. Vendar so to „taktiko“ bolje obvladali

domačini ter kar zaslužno visoko zmagali. Včeraj je Gostenčnik poklical vse igralce in tudi odbor na „krizno sejo“, kjer so razčistili nekatere nerazumljivosti.

„Puške ne bomo vrgli v koruzo!“ — je dejal trener Gostenčnik. Zato se bodo Šmihelčani v naslednjem kolu proti Globasnicam borili za dve točki do zadnje minute. Ker ima vsak derbi svoje zakonitosti, je tokrat mogoč vsak rezultat. Za Šmihel je nekaj vredna dobra serija tekem na domačih tleh (še brez poraza), slabost ekipe pa tiči v psihični ravni igralcev.

Prosti strel je odločil derbi

Globasnica — Dobrla vas 0:1 (0:0)

Globasnica: Preitenegger 4, Fera 4, Wautsche 3, Zankl 3, G. Sadjak 3, P. Sadjak 4, Hren 4, Ch. Micheu 3, Kordesch 2 (60. Schatz 3), Silan 2, Pajančič 3

Dobrla vas: Hofstätter 3, Jörg 2, Wegscheider 3, Mišic 4, Nemetz 3, Širnik 4, Opietnik 0 (5. Schipfel 4), Appe 4, Marin 4, Stucin 4, Pichler 3

Globasnica: 200 gledalcev
Sodnik: Kuri (zelo dober)
Strelici: Marin (58.)

Globašani so začeli tekmo zelo borbeno, a kljub temu previdno. V 5. minuti pa je bil žrtev trde in borbene igre Dobrolčan Opietnik, ki si je v dvoboju strgal stranske vezi ter moral v bolnišnico. V 1. polčasu so bile priložnosti za gol zelo redke: Globašani so zapravili dve (Pajančič, Silan), gostje pa niso imeli nobene dobre priložnosti. V drugi polovici so si Dobrolčani priigrali terensko premoč ter v 58. minuti povedli z 1:0. Robert Marin je namreč iz prostega strela s strani krasno prelisičil domačega vratarja Preiteneggerja. Zadetek je bil povod, da so Globašani naenkrat zaigrali bolj „ofenzivno“, toda brez uspeha. Tako so Dobrolčani utrdili 2. mesto na tabeli,

Globašani pa so se spustili za mesto navzdol (11. mesto). Opaziti je bilo, da globaški napadalci tičijo v mali nogometni krizi. Tako le redkokdaj zadenejo gol, vrhu tega pa tudi izredno slabo igrajo...

Zopet derbi za Globašane

V nedeljo so Globašani v gosteh v Šmihelu. Derbi obeta zanimivo in borbeno tekmo, kajti ekipa iz Šmihela pričakuje zmago, Globašani pa najmanj točko. Še posebej bodo pazili na nevarnega Motschilnika in legionarja Klančnika.

Dobrolčane čaka nevaren nasprotnik

Zelo pomembno in zanimivo tekmo bodo odigrali Dobrolčani v naslednjem kolu. Nasprotnik iz Šmihela/L. sodi namreč med najmočnejše ekipe v tem razredu, kar pa Dobrolčanov ne skrbi preveč.

Na domačih tleh se ne bojijo nobene ekipe...

Podliga vzhod:

1. Velikovec	11	7	2	2	15:7	16
2. Vetrinj	11	6	4	1	17:10	16
3. Žrelec	11	5	5	1	18:7	15
4. Borovlje	11	6	2	3	21:11	14
5. Mostič	11	4	4	3	17:13	12
6. Bilčovs	11	4	4	3	13:15	12
7. Železna K.	11	4	3	4	18:13	11
8. Kotmara v.	11	4	2	5	18:17	10
9. Št. Andraž	11	3	4	4	13:12	10
10. ASV	11	2	5	4	20:27	9
11. St. Leonhard	11	3	3	5	10:19	9
12. Oberglan	11	2	4	5	12:18	8
13. Žitara vas	11	2	3	6	10:17	7
14. Liebenfels	11	1	3	7	8:24	5

Naslednje kolo:

Oberglan — Železna Kapla; Vetrinj — Bilčovs

1. razred D:

1. Metlova	11	7	3	1	30:9	17
2. Dobrla vas	11	6	4	1	27:14	16
3. Ruda	11	7	2	2	21:9	16
4. St. Michael/L	11	6	3	2	26:8	15
5. Šmarjeta	11	4	5	2	13:12	13
6. Šmihel/Pl.	11	4	4	3	20:20	12
7. Št. Štefan/L.	10	3	5	2	13:11	11
8. Št. Pavel	11	3	5	3	14:17	11
9. Frantschach	11	3	4	4	17:19	10
10. Grebinj	10	2	5	3	16:19	9
11. Globasnica	11	3	3	5	14:20	9
12. Reichenfels	11	1	3	7	12:28	5
13. Galicija	11	0	4	7	6:18	4
14. Labot	11	0	4	7	13:38	4

Naslednje kolo:

Šmihel — Globasnica; Dobrla vas — Šmihel

2. razred E:

1. Post-SV	11	8	1	2	35:12	17
2. Sele	11	7	3	1	25:14	17
3. Kriva Vrba	11	7	2	2	27:12	16
4. Žihpolje	11	7	2	2	22:12	16
5. HSV	11	6	2	3	23:14	14
6. Borovlje	11	5	4	2	20:11	14
7. Poreče	10	4	3	3	17:10	11
8. Wölfnitz	11	3	4	4	17:14	10
9. Donau	10	4	2	4	20:22	10
10. Techelsberg	11	4	1	6	14:21	9
11. Ulrichsberg	11	1	5	5	14:29	7
12. Bistrica	11	2	2	7	13:17	6
13. Grafenstein	11	1	2	8	11:29	4
14. Welzenegg	11	0	1	10	9:50	1

Naslednje kolo: Sele — Ulrichsberg

SSV Taufers partner SAK na Južnem Tirolskem

SAK je ta prosti konec tedna izkoristil za obisk Južne Tirolske, kjer bo odslej sodeloval z najboljšim južnotirolskim klubom SSV Taufers.

SSV Taufers igra v Oberligi, ki je najvišja liga na Južnem Tirolskem. SSV Taufers je po šestih tekmah prvi na lestvici in je ostal tudi po zadnji tekmi proti Boznu, katere se je udeležil tudi SAK.

V ekipi SSV Taufers igrajo izključno nemško govoreči Južni Tirolci. V ligi pa so tudi ekipe, kot je Bozen, katero sestavljajo skoraj v celoti italijanski igralci. Narodna zavest tesno veže igralce na klub; tako iz kluba v zadnjih

10 letih ni odšel niti en igralec! Šef kluba Partl utemeljuje to s tem, da klub ni pripravljen oddajati svojih igralcev klubom na jug Italije; igralcev pa to tudi ne zanima.

1992 bo SSV Taufers praznoval svojo 30-letnico in je nanjo povabil tudi SAK. 1993 naj bi prišel SSV Taufers na Koroško, kjer bo odigral tekmo, ali pa sodeloval na kakem turnirju. SAK, katerega sta zastopala predsed-

nik dr. Roland Grilc in tajnik Silvo Kumer, je predložil tudi konkretni načrt za turnir klubov evropskih narodnih skupnosti. Po predstavah SAK naj bi sprva prišlo do turnirja narodnih skupnosti v prostoru Alpe-Jadran, dolgoročni cilj pa je evropski pokal narodnih skupnosti. Prvi korak je bil na vsak način storjen pretekli konec tedna.

Dr. Roland Grilc je zastopal SAK na Južnem Tirolskem, kjer ima SAK odslej partnerski klub.

Med Austrio in SAK ni bilo razlike

Austria — SAK 2:0 (0:0)

AUSTRIA: Krassnitzer; D. Hrstic (78. Fischer); Künast, A. Sadjak; Reiter, J. Hrstic (46. Haderer), Penava, Stromberger, Ziehaus; Terzić (50. Frank, 55. Huber), Baranauskas. — SAK: Preschern (Wastian); Savić, Čertov, F. Sadjak, Kreutz (Wieser); M. Sadjak, Ramšak, Brdžanović, Galo; Urschitz (H. Lippusch), Blažej.

Strelici: Baranauskas (49., 63.).

Celovčani borili do zadnjega, in to v pravem smislu besede, saj je legionar Terčić celo izgubil živce in hudo udaril kapetana Kreutza, ki je Hrvat uroprepj kar dvakrat porinil žogo skozi noge.

Kapetan Kreutz pa je bil sploh najboljši igralec na igrišču; če bi igrala še Pappler in Hober in če bi SAK v II. polčasu igral taktično bolj pametno; bi verjetno celo zmagal, saj sta imela Urschitz in Blažej odlične priložnosti. Zadetka Austrie pa sta padla bolj slučajno.

Med SAK in Austrio dejansko v tej tekmi ni bilo razlike. SAK je bil deloma celo boljši in je imel več od igre. Ker je pri Austrii sedel prvič na trenerski klopi Zlatko Kranjčar, so se

Miha Kreutz je bil najboljši igralec na igrišču, legionar Austrie Terčić je redko videl žogo.

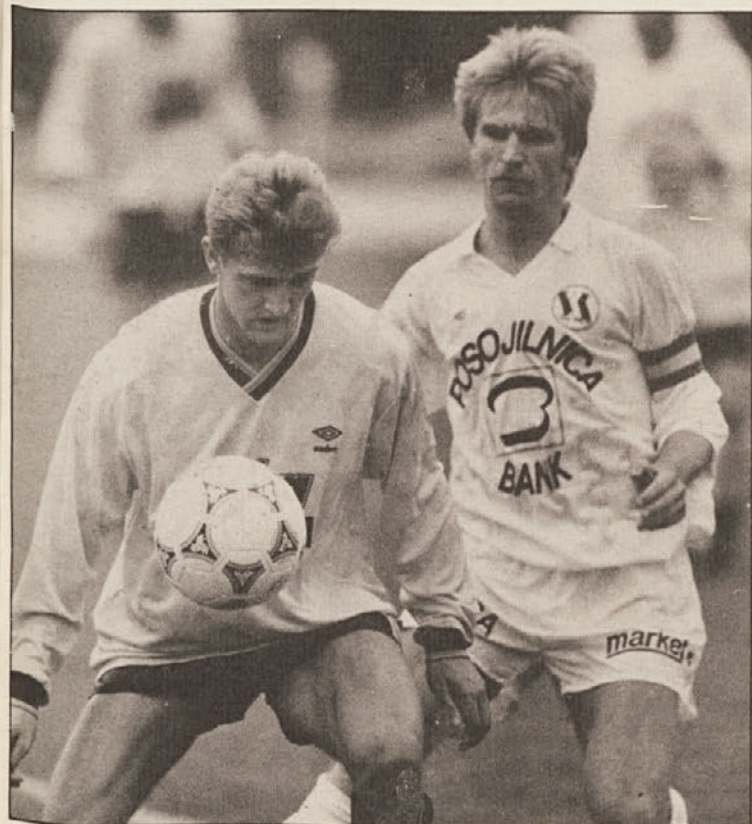
TRG — SAK
v soboto,
19. oktobra 1991
ob 15. uri
v Trgu

Lienz — Breže, Treibach — Lendorf, Wolfsberg — Wietersdorf, Pliberk — ASK, Mölltal — VSV, Št. Vid — WAC, Klopjnj — Matrei.

Koroška liga:

1. SAK	11	6	5	0	26:7	17
2. Wietersdorf	12	7	2	3	21:14	16
3. Treibach	12	6	4	2	19:13	16
4. Lienz	12	6	2	4	15:14	14
5. WAC	12	5	3	4	19:12	13
6. Matrei	12	3	7	2	14:10	13
7. Št. Vid	12	6	1	5	16:13	13
8. Trg	12	5	3	4	13:12	13
9. Pliberk	11	4	4	3	13:11	12
10. Wolfsberg	12	3	6	3	17:19	12
11. Breže	12	5	1	6	25:23	11
12. ASK	12	2	6	4	10:15	10
13. Mölltal	12	3	3	6	10:16	9
14. Lendorf	12	4	1	7	13:26	9
15. VSV	12	2	3	7	7:21	7
16. Klopjnj	12	0	5	7	8:20	5

Naslednje kolo: TRG — SAK

Kurti Hribernik odrešil Selane

Žihpolje — Sele 2:2 (1:1)

Sele: E. Oraže 5, Božič 4 (75. F. Oraže 0), P. Čertov 3, N. Hribernik 5, A. Mak 4, M. Mak 4, Radosavljevič 3, Travnik 3, Z. Oraže 3 (58. K. Hribernik 5), A. Oraže 4, M. Oraže 4

Žihpolje: 300 gledalcev

Sodnik: Janesch (povprečen)

Strelici: M. Oraže (28.), K. Hribernik (88.)

Selani so v prvih 20 minutah zavravili priložnost, da bi tekmo predčasno odločili v svojo prid. Dveh st odstotnih priložnosti namreč niso izrabili. To se je maščevalo, kajti domačini so po napaki branilcev zadeli prvi gol. M. Oraže pa je rezultat takoj se značaj ni spremenil (Selani tehnično boljše moštvo, Žihpoljčani pa izredno borbeni). Tako so domačini ponovno prevzeli vodstvo (11-metrovka), v predzadnji minuti pa je K. Hribernik z glavo rešil Selanom točko.

Dve minuti pred koncem je rešil Selanom točko — Kurti Hribernik.

Travnik zahteva zmago

V primeru zmage imajo Selani možnost povzpeti se na 1. mesto na tabeli: Pošta (prva na tabeli) ima namreč zelo močnega nasprotnika (DSG Borovlje), proti kateremu bo le težko zmagala. Na vsak način zahteva trener Travnik dve točki, ki bi bili za nadaljnji potek prvenstva zelo pomembni.

Zdaj čakajo Oblak, Roseano & Co.

V soboto mora SAK v Trg/Feldkirchen, kjer jih čakajo Branko Oblak & Co. Preteklo kolo je Trg visoko zmagal proti VSV in s tem postal bolj samozavesten. Po dolgem času je zopet igral napadalec Roseano, ki je branilcem SAK že pogosto delal preglavice.

Pri SAK tokrat manjkata Čertov (2 tekmi zaprt) in dr. Ramšak (4. rumeni karton). Zato pa bo zopet v ekipi Franc Sadjak.

Branko Oblak

„Še večkrat se moramo srečati!“

Dne 8. oktobra 1991 smo se upokoјenci vseh treh društev navsezgodaj zjutraj odpeljali na Madžarsko. Vreme nam ni bilo naklonjeno, saj je vso pot lilo kot iz škafe. Pot nas je vodila v Zalakaros. Kraj leži jugozahodno v komitatu (okraju) Zala na glavni cesti E 71. Šele v poznih 60. letih se je razvil v turistični kraj. Ko so naftni vreļci usahnili, se je pojavila topla voda (vreļci tople vode). Zdravniški izvedenci so nato ugotovili, da ta voda zdraviļno deluje predvsem proti revmi, živčnim obolenjem in ženskim boleznim. Zalakaros ima bazen s 3500 m² vodne površine, ki je na razpolago gostom za kopanje; mogoče so tudi razne terapije.

Ko smo se nastanili po sobah, nas je avtobus peljal 14 km daleč na večerjo, kjer smo ob hrani in pijači uživali tudi v prelepi madžarski folklori; tudi mi, upokoјenci, smo zapeli.

Drugi dan smo se po zajtrku odpeljali v nekaj kilometrov oddaljeno mesto, kjer smo imeli cel dopoldan prosto za ogled mesta in predvsem za nakupovanje. Vsi smo bili iznenadeni nad nizkimi cenami. Po vrnitvi v Zalakaros so popoldan nekateri izrabili za kopanje v bazenu in terapijo, drugi pa so se sprehajali po mestu.

Zvečer smo imeli večerjo v Art hotelu. Cel večer nam je igrala ciganska glasba in seveda ni manjkalo plesa in pesmi. Tudi rojstni dan tajnice Slovenskega društva upokoјencev Pliberk smo ta večer obhajali ob dobri kapljici. Na tem potovanju smo odkrili tudi našo „Jazz Gitti“, ki je skrbela za veliko smeha in dobre volje.

Tretji dan smo se odpravili

iz Madžarske; seveda smo se pred mejo še enkrat ustavili in zapravili še preostale forinte. Z vremenom smo imeli toliko sreče, da sta bila zadnja dva dneva sončna; tako smo na poti proti madžarski meji lahko občudovali pokrajino. V Avstriji smo se še ustavili na vinski cesti — Steinberg in si tam privoščili še štajerskega vinčka.

Ugotoviti moram, da smo preživeli v skupnosti tri lepe dneve. Smisel tega izleta je bil, da se člani posameznih društev поблиže spoznamo in zblizamo, kar je po mojem mnenju tudi uspelo.

Odgovorni vseh treh društev so ob koncu izrazili željo, da bi se na skupnih izletih še večkrat srečali.

Naša zahvala velja organizatorju „Našemu tedniku“, turističnemu uradu Sommereger in posebno še šoferju podjetja Sienčnik, ki nas je srečno pripeljal domov. Zahvala velja seveda tudi mlademu Karliju Sadjaku, ki se je tako vživel v našo družbo.

Mi.

